

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra systematické teologie

Teologické nauky

Tereza Mužíková

MORÁLNĚ-PRÁVNÍ ASPEKTY SŇATEČNÉHO OBŘADU V PŘÍPADĚ
OBČANSKÉHO A KATOLICKÉHO SŇATKU V ČESKÉ REPUBLICE

Bakalářská práce

Vedoucí práce: ThLic. ICLic. Vladimír Filo

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila přitom jen uvedené prameny a literaturu.

Ve Valašském Meziříčí dne 6. 4. 2019

Tereza Mužíková

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu práce ThLic. ICLic. Vladimírovi Filovi za odborné rady, připomínky a trpělivost, dále své rodině a blízkým za pomoc a podporu po celou dobu studia.

OBSAH

Úvod	5
1. Vymezení základních pojmů	7
1.1 Normativní systém	7
1.2 Manželství, sňatek, sňatečný obřad	9
2. Občanský sňatek	11
2.1 Předodдавkové řízení	11
2.2 Vznik manželství	12
2.3 Mimořádné způsoby vzniku manželství	14
2.4 Okolnosti bránící uzavření manželství	16
2.5 Znaký a účel manželství	18
3. Katolický sňatek	20
3.1 Předodдавkové řízení	20
3.2 Vznik manželství	22
3.3 Mimořádné způsoby vzniku manželství	26
3.4 Okolnosti bránící uzavření manželství	27
3.5 Znaký a účel manželství	33
4. Komparace sekulární a kanonické úpravy	35
4.1 Předodдавkové řízení	35
4.2 Vznik manželství	35
4.3 Mimořádné způsoby vzniku manželství	36
4.4 Okolnosti bránící uzavření manželství	37
4.5 Znaký a účel manželství	40
Závěr	42
Anotace	44
Seznam použité literatury	45
Seznam zkratek	49
Seznam příloh	50

ÚVOD

Tématem bakalářské práce jsou morálně-právní aspekty sňatečného obřadu v případě občanského a katolického sňatku v České republice.

Motivací k jejímu sepsání byla jednak nedávná osobní zkušenost s uzavřením vlastního manželství a z toho vyplývající snaha o lepší porozumění sňatečnému obřadu, jednak dlouholeté profesní zaměření na výkon sociálně-právní ochrany dětí, při kterém se sice s procesem uzavírání manželství lze setkat jen výjimečně, neboť nejčastěji jsou řešeny až důsledky jeho rozpadu, přesto jde o téma i v této oblasti významné, stojící v pozadí mnoha řešených případů. Vůbec však jde o téma aktuální a důležité, neboť se více či méně dotýká každého člověka. Nejde totiž jen o samotné osoby vstupující do manželství, ale i další zúčastněné, potažmo celou společnost. Specifikem rodinně právních vztahů je navíc to, že se normy právní prolínají s normami mravními a mnohdy je od sebe nelze jednoznačně oddělit.

Cílem práce je popis legislativních aspektů vzniku manželství a s nimi souvisejících morálních hledisek v případě občanského a katolického sňatku v České republice, a jejich vzájemné srovnání. Jde o témata týkající se zejména způsobilosti k uzavření manželství, způsobů uzavření manželství, formalit doprovázejících vznik manželství, včetně nástinu cílů a vlastností manželství, práv a povinností manželů. Je nutné zdůraznit, že práce reflektuje pouze aktuálně platnou úpravu, nikoli historický vývoj.

Přínos práce má spočívat ve srovnání základních právních a morálních otázek týkajících se vzniku občanského a katolického manželství formou přístupnou i běžnému čtenáři, který se neorientuje v odborných, zejména právních, termínech.

I z tohoto důvodu je zvolena komparativní metoda, která umožňuje poukázat na shody, podobnosti a odlišnosti daného tématu. Srovnávána bude jak sekulární a kanonická právní úprava vzniku manželství, tak související morální otázky. Jednotkami komparace jsou předdodavkové řízení, samotný vznik manželství řádnou a mimořádnou formou, okolnosti bránící uzavření manželství, znaky a účel manželství. V úvahu jsou brány i vzájemné vazby a působení mezi srovnávanými systémy, které tvoří komparační situaci.

Práce je členěna do čtyř kapitol. V první kapitole jsou vymezeny a vysvětleny základní pojmy, se kterými je v následujících kapitolách pracováno (právo, morálka, manželství, sňatek, sňatečný obřad). Druhá kapitola se věnuje vzniku manželství občanskou formou sňatku, tedy dle sekulární právní úpravy (obsah zákonné úpravy vzniku manželství, včetně morálních hledisek). Třetí

kapitola je věnována vzniku manželství kanonickou formou sňatku, tedy dle kanonického práva s přihlédnutím k sekulární právní úpravě (obsah zákonné úpravy vzniku manželství, včetně morálních hledisek). Poslední kapitola je věnována hlavnímu účelu práce, kterým je komparace jednotlivých právních a morálních aspektů vzniku manželství v případě občanského a katolického sňatku. Jde o shrnutí celé práce se zdůrazněním hlavních specifik obou úprav.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Nejprve je důležité vymezit a vysvětlit základní pojmy, se kterými je v následujících kapitolách pracováno.

1.1 NORMATIVNÍ SYSTÉM

Každá společnost má vytvořen normativní systém, který upravuje chování a jednání jejích členů a zároveň stanoví sankce v případě porušení. Typicky se jedná o právo a morálku.

Právo je souborem pravidel chování, která jsou obecně závazná a vynutitelná.¹ U práva se setkáváme s různým dělením, vzhledem k tématu je potřeba rozlišit právo sekulární a církevní. Sekulární právo neboli světské či civilní je souborem právních norem vytvořených státem. Nejedná se o jeden právní předpis, ale o uspořádaný systém kodifikovaných pramenů práva určitého státu nazývaný právní řád. Právní řád České republiky je tedy tvořen kodifikovanými zákony, dalšími právními předpisy a mezinárodními smlouvami platnými v České republice nebo v rámci mezinárodních společenství, kterých je členem. Zjednodušeně se dá říci, že tyto normy jsou závazné pro všechny osoby v České republice nebo občany České republiky.²

V souvislosti s tématem práce je právní úprava obsažena především v zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen občanský zákoník), zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o matrikách), zák. č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, zák. č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášce č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Oproti sekulárnímu právu je právo církevní souborem právních norem určité církve, které zavazuje její členy. Pro katolické církevní právo se pak tradičně užívá pojmu kanonické právo, a to jak pro západní římskokatolickou církev, tak i východní církve řeckokatolické.³ Církevní předpisy římskokatolické církve byly sjednoceny a systematizovány ve formě sbírky, která byla schválena a promulgována v roce 1917 papežem Piem X. pod názvem Kodex kanonického práva

---

¹ Srov. SPIRIT, Michal. *Úvod do studia práva*, s. 13.

² Srov. GRINC, Jaroslav. *Právo pro politology*, s. 39, 44.

³ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund. *Církevní právo*, s. 23–25.

(Codex Iuris Canonici, dále jen CIC). V roce 1983 byla vyhlášena nová verze CIC (dále jen CIC/1983), která je platná dodnes. Sbírka kanonického práva východních katolických církví byla promulgována papežem Janem Pavlem II. v roce 1990 pod názvem Kodex kánonů východních církví (Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium, dále jen CCEO). Kodexy jsou závazné pro všechny osoby pokřtěné v katolické církvi nebo do ní přijaté, konkrétně CIC zavazuje příslušníky církve římskokatolické a CCEO církve řeckokatolické.⁴ Pro potřeby této práce bude v případě katolického sňatku vycházeno z CIC/1983. Jednak z důvodu přehlednosti a možnosti rozsahu práce, jednak z důvodu převažující příslušnosti katolíků v České republice k západní církvi.

Normativní systém odlišný od práva představuje morálka, která hodnotí chování člověka z hlediska toho, jaké by mělo, případně nemělo, být. Morálka není právně kodifikovaná. Vychází z tradice a společenských konvencí a apeluje především na svědomí jedince. Nároky z ní plynoucí se nedají soudně vymáhat, neboť sankce za porušení morální normy jsou pouze neformální.⁵

K morálce se vyjadřují jak světské, tak zejména církevní autority, neboť učitelský úřad církve zastává stanovisko, že základ morálního jednání je třeba stavět na Bohu. Zdrojem církevního morálního učení je Písmo svaté (starozákonní i novozákonní zjevení o morálním jednání) a přirozený zákon (lidský výraz věčného Božího zákona, který člověk poznává přirozeným světlem rozumu).⁶ Morální otázky jsou proto obsaženy i v mnoha zásadních církevních dokumentech. V souvislosti s tématem je třeba zmínit především dokumenty II. vatikánského koncilu, zejména pastorální konstituci o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes* (dále jen GS) a věroučnou konstituci o církvi *Lumen Gentium*, dále Katechismus katolické církve (dále jen KKC), encykliku Pavla VI. o správném řádu sdělování lidského života *Humanae Vitae*, apoštolskou adhortaci Jana Pavla II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě *Familiaris consortio*, encykliku Benedikta XVI. *Bůh je láska Deus Caritas Est*, posynodální apoštolskou exhortaci papeže Františka o lásce v rodině *Amoris Laetitia*.

Ačkoliv jsou právo a morálka rozdílné systémy, v mnohém se kryjí. Právo, které je nástrojem řízení společnosti, má z morálních norem vycházet a zahrnovat je, neboť jedině tak je možné zajistit jejich vynutitelnost. Lidské zákony mají být morálně dobré a zrcadlit Boží plán.⁷

---

⁴ Srov. MENKE, Monika. *Soudnictví římskokatolické církve v českých zemích v období kodifikovaného kanonického práva*, s. 17–18.

⁵ Srov. SPIRIT, Michal. *Úvod do studia práva*, s. 16–17.

⁶ Srov. JAN PAVEL II. *Veritatis splendor: encyklika Jana Pavla II. o základech morálního učení církve z 6. srpna 1993*, č. 28, 43.

⁷ Srov. SKOBLÍK, Jiří. *Přehled křesťanské etiky*, s. 52–53.

1.2 MANŽELSTVÍ, SŇATEK, SŇATEČNÝ OBŘAD

Právní definice manželství je uvedena jak občanském zákoníku, tak CIC/1983. Občanský zákoník v § 655 uvádí, že „manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc“. CIC/1983 v kán. 1055 § 1 uvádí, že „manželský svazek, kterým muž a žena mezi sebou vytvářejí nejnvtirnější společenství celého života, zaměřené svou přirozenou povahou na prospěch manželů a na zplození a výchovu dětí, je mezi pokřtěnými povýšeno Ježíšem Kristem na svátost“. Z uvedeného vyplývá, že manželství je právní stav.

Z definic rovněž vyplývá, že manželství má smluvní charakter. Jde o souhlasné, svobodné a dobrovolné rozhodnutí jednoho muže a jedné ženy žít v trvalém formalizovaném svazku. V církevních dokumentech je pro manželství často používán latinský termín *matrimonium*.⁸

Jak občanský zákoník, tak CIC/1983 v dalších ustanoveních určují, že manželství může vzniknout jen předepsaným způsobem. Tímto je sňatek. V podstatě jde o právní akt zakládající manželství.⁹ Též je možné se setkat s termínem oddavky či svatba. Sňatečný obřad pak vyjadřuje proces uzavírání manželství.¹⁰ Též je užíván termín svatební obřad, který je uváděn v církevních dokumentech.¹¹ V práci budou všechny tyto pojmy používány jako synonyma.

Muž a žena, kteří spolu vstupují do manželství, se nazývají v sekulární právní úpravě snoubenci.¹² V církevních dokumentech se spíše setkáme s výrazem *nupturienti*¹³, neboť tento pojem se jeví, vzhledem k tomu, že zasnoubení není právním institutem, jako vhodnější. Dále se můžeme setkat s výrazy ženich a nevěsta, případně s použitím termínu strany (myšleno strany uzavírající manželství).¹⁴ V práci budou všechny tyto pojmy používány jako synonyma.

V České republice je možné uzavřít manželství formou občanského nebo církevního sňatku, podle toho, zda se na vzniku manželství podílí orgán veřejné moci nebo církve.¹⁵ Obě tyto formy jsou dle platné sekulární právní úpravy postaveny na roveň. Je třeba si ale opět uvědomit, že sekulární právo zavazuje všechny občany České republiky, bez rozdílu příslušnosti k té které

---

⁸ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 14–15.

⁹ Srov. HRDINA, Ignác Antonín. *Kanonické právo: zvláštní část*, s. 80–81.

¹⁰ Srov. NOVOTNÝ, Petr a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo*, s. 13–14.

¹¹ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 247.

¹² Srov. § 656 odst. 1 občanského zákoníku.

¹³ Z lat. *nuptiæ*, tedy ti, kdo právě uzavírají sňatek. – Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Slovník církevního práva*, s. 89.

¹⁴ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 246–247.

¹⁵ Srov. § 657 občanského zákoníku.

církvi, kdežto vázanost církevním právem platí jen pro příslušníky té které církve.¹⁶ V České republice stát a církve vzájemně uznávají oprávnění k uzavírání manželství s právními důsledky, zároveň však ne ve všech případech uznávají manželství uzavřená druhou stranou za skutečná.¹⁷

Co se týče dalších společenských disciplín, nelze jednotnou definici manželství najít, neboť formy i obsah manželství jsou kulturně variabilní. Sociologická encyklopedie Sociologického ústavu Akademie věd ČR např. u hesla manželství uvádí: „obvykle společensky uznaný, legalizovaný sexuální vztah mezi dvěma nebo více partnery opačného pohlaví, o kterém se předpokládá, že se dříve či později stane základem rodiny“.¹⁸ Pokud jde o jednoho muže a jednu ženu, hovoříme o monogamii, v případě jednoho muže a dvou nebo více žen nebo jedné ženy a dvou nebo více mužů o polygamii. Ta se pak dělí na polygynii, kdy je muž ženatý s více než jednou ženou a polyandrii, kdy je žena vdaná za více než jednoho muže.¹⁹ Manželé se stávají nepokrevními příbuznými, někdy se též užívá pojmu „sešvagření“, a získávají i další příbuzné druhého manžela.²⁰

Sňatek Sociologická encyklopedie definuje jako „formální jednorázový akt, kterým společnost dává souhlas se vznikem manželství a s jemu odpovídajícím reprodukčním chováním, resp. se založením rodiny“.²¹ Jde o obřad, při kterém je třeba dodržet pravidla dané společností. Sňatkem se mění jak rodinný stav manželů (ze svobodného na ženatý/vdaná), tak i struktury jejich původních rodin. Je významnou demografickou událostí a jedním z nejdůležitějších mezníků života. Jde o přechodový rituál, kterým snoubenci přecházejí do nové fáze společného života, v jeho průběhu na sebe berou novou společenskou roli a nový status. Snoubenci sňatkem dávají společnosti najevo, že spolu vstupují do manželství, a tedy na sebe berou práva a povinnosti s ním související.²²

---

¹⁶ Jestliže alespoň jedna strana přísluší ke katolické církvi, není možné uzavření platného manželství jinou formou než kanonickou. – Blíže srov. DUDA, Ján. *Katolícke manželské právo*, s. 55–59. Specifické postavení v oblasti církevního sňatku mají katechumeni. – Blíže srov. NĚMEC, Damián. Možnost církevní svatby katechumenů [online]. *Teologické texty*, č. 2005/1. Dostupné z: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2005-1/Moznost-cirkevni-svatby-katechumenu.html>.

¹⁷ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund. *Církevní právo*, s. 171.

¹⁸ *Sociologická encyklopedie* [online]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Manželství>.

¹⁹ Srov. GIDDENS, Anthony. *Sociologie*, s. 309.

²⁰ Srov. *Sociologická encyklopedie* [online]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Manželství>.

²¹ *Sociologická encyklopedie* [online]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Sňatek>.

²² Srov. *Sociologická encyklopedie* [online]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Sňatek>.

2 OBČANSKÝ SŇATEK

Tato kapitola je věnována vzniku manželství občanskou formou sňatku, tedy pouze dle sekulární právní úpravy.

2. 1 PŘEDODDAVKOVÉ ŘÍZENÍ

Před provedením sňatečného obřadu se musí snoubenci obrátit na matriční úřad, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno, a předložit doklady osvědčující jejich totožnost a způsobilost k uzavření manželství.²³ Tomuto řízení se říká předodдавkové nebo předšňatkové a jeho účelem je prověřit sňatečnou způsobilost snoubenců a spolehlivě prokázat, že jsou splněny všechny podmínky pro uzavření manželství, aby nedošlo k uzavření neplatného nebo zdánlivého manželství. Předodдавkové řízení zpravidla končí stanovením termínu sňatku.²⁴

Snoubenci a matrikář²⁵ vyplní předepsaný tiskopis „Dotazník k uzavření manželství“ (viz příloha č. 1). Obsahem dotazníku jsou identifikační údaje snoubenců, prohlášení o tom, že jim nejsou známy překážky, které by jim bránily uzavřít manželství, že navzájem znají svůj zdravotní stav a že zvažili uspořádání budoucích majetkových poměrů, svého bydlení a hmotné zajištění po uzavření manželství a dohodli se na užívání příjmení jak jich samotných, tak budoucích dětí.²⁶

Dále je snoubenec, pokud je státním občanem České republiky přihlášeným k trvalému pobytu v České republice, povinen matričnímu úřadu prokázat svou totožnost a k tiskopisu připojit svůj rodný list, doklad o státním občanství, výpis údajů z informačního systému evidence obyvatel o místě trvalého pobytu, výpis z evidence obyvatel o osobním stavu, pravomocný rozsudek o rozvodu předchozího manželství, nebo úmrtní list zemřelého manžela, popřípadě pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení registrovaného partnerství, nebo úmrtní list zemřelého partnera.²⁷

Snoubenec, který sice je občanem České republiky, ale má trvalý pobyt v cizině, je povinen prokázat svoji totožnost a k předepsanému tiskopisu připojit výše uvedené doklady nebo jim odpovídající obdobné doklady, pokud jsou cizím státem vydávány. Doklady musí být vydány státem, na jehož území má snoubenec trvalý pobyt.²⁸ Předkládané doklady musí mít náležitosti veřejných listin, tj. musí být opatřeny potřebnými ověřeními, nestanoví-li mezinárodní smlouva,

---

²³ Srov. § 664 občanského zákoníku.

²⁴ Srov. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: komentář. Svazek II, (§ 655 až 975)*, s. 23.

²⁵ Matrikář je zaměstnanec matričního úřadu. – Srov. § 9 zákona o matrikách.

²⁶ Srov. DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*, s. 18–20.

²⁷ Srov. § 33 zákona o matrikách.

²⁸ Srov. § 34 zákona o matrikách.

kteřou je Česká republika vázána, jinak a úředně přeloženy do českého jazyka. Předložení dokladů může být prominuto, pokud je jejich opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou. Posouzení prominutí provádí na základě uvážení matriční úřad, neboť se nejedná o tak závažné rozhodnutí, aby o něm musel rozhodovat soud.²⁹

2. 2 VZNIK MANŽELSTVÍ

Sňatečná vůle

Dle občanského zákoníku vzniká manželství svobodným a úplným souhlasným prohlášením snoubenců o tom, že spolu vstupují do manželství, a to v přítomnosti dvou svědků před orgánem veřejné moci³⁰ a v přítomnosti matrikáře. Manželství vznikne kladnou odpovědí snoubenců na otázku oddávajícího³¹, zda spolu chtějí vstoupit do manželství. Manželství vznikne i jinak, pokud je zřejmé, že snoubenci prohlašují svou sňatečnou vůli.³²

Zásadní je tedy okamžik a obsah projevu sňatečné vůle. Oddávající při obřadu položí dotaz, na který snoubenci postupně odpoví. Ačkoliv není způsob pokládání otázky v zákoně přímo upraven, vžila se otázka, zda dobrovolně vstupují do manželství a po jejich souhlasu, nejběžněji vyjádřeném formou „ano“, pak oddávající konstatuje, že manželství prohlašuje za právoplatně uzavřené. Tradičně má oddávající i krátký proslov, snoubenci si vyměňují snubní prsteny a dávají první manželský polibek. Tyto však nejsou podmínkou a nemusí být součástí obřadu.³³

Obřad je oprávněn u matričního úřadu provést starosta, místostarosta, pověřený člen zastupitelstva obce, primátor statutárního města, náměstek primátora statutárního města nebo pověřený člen zastupitelstva statutárního města. U nematričních úřadů jsou to pouze starosta a místostarosta.³⁴

Postavení svědka ani požadavky na něj legislativa blíže neupravuje. Jedinou podmínkou je jeho plná svéprávnost, neboť podepisuje protokol o uzavření manželství.³⁵ Svědky si tedy snoubenci volí sami a jejich funkce je především důkazní. Účastní se svatebního obřadu, aby v případě pochybností, zda nedošlo k uzavření manželství neplatného nebo zdánlivého, mohli podat

²⁹ Srov. DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*, s. 18–19.

³⁰ Orgánem veřejné moci je matriční úřad, kterým je obecní úřad, úřad městské části nebo městského obvodu a pro území vojenských újezdů újezdní úřad. – Srov. § 2 odst. 1 písm. a) zákona o matrikách.

³¹ Oddávající je osoba provádějící sňatečný obřad. – Srov. § 11a zákona o matrikách.

³² Srov. § 656, 657, 659 občanského zákoníku.

³³ Srov. DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*, s. 15.

³⁴ Srov. § 11a zákona o matrikách.

³⁵ Srov. NOVOTNÝ, Petr a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo*, s. 19.

svědectví o sňatečném obřadu a o řádném průběhu uzavření manželství. Svědci se u uzavření manželství prokazují průkazem totožnosti.³⁶

Prohlášení snoubenců před projevem sňatečné vůle

Než je přistoupeno k projevu sňatečné vůle, snoubenci při obřadu uvedou, že jim nejsou známy překážky, které by jim bránily uzavřít manželství, navzájem znají svůj zdravotní stav a zvážili uspořádání budoucích majetkových poměrů, svého bydlení a hmotné zajištění po uzavření manželství.³⁷

Uzavření manželství a založení rodiny má být vážným, zralým a zodpovědným rozhodnutím. Má se za to, že snoubenci mají znát nejen svůj aktuální zdravotní stav, ale i genetickou zátěž nebo rodové dispozice, a to nejen fyzické, ale i duševní. Rovněž je důležité, aby snoubenci navzájem znali rodinná a výchovná prostředí, ze kterých pocházejí. Dohodli se, jak budou řešit i běžné záležitosti spojené s bydlením a chodem domácnosti, Vyjasnili si, jaká jsou jejich vzájemná očekávání a představy o výchově dětí. Splnění této povinnosti zákon sice snoubencům ukládá, jde ale spíše o povinnost morální než právní, neboť její splnění není před sňatkem nijak zkoumáno a ani její nesplnění není spojeno s žádnou bezprostřední sankcí.³⁸

Dále snoubenci při sňatečném obřadu prohlásí, že příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným, nebo si oba svá příjmení ponechají, nebo příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným, a ten, jehož příjmení nemá být příjmením společným, bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení. Ponechají-li si snoubenci svá dosavadní příjmení, prohlásí také, které z jejich příjmení bude příjmením společných dětí. Ponechají-li si manželé svá dosavadní příjmení, mohou i později učinit prohlášení, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich.³⁹

Jak již bylo uvedeno výše, je prohlášení o tom, že snoubencům nejsou známy překážky, které by jim bránily uzavřít manželství, že navzájem znají svůj zdravotní stav a že zvážili uspořádání budoucích majetkových poměrů, svého bydlení a hmotné zajištění po uzavření manželství a dohodli se na užívání příjmení jak jich samotných, tak budoucích dětí, také součástí Dotazníku k uzavření manželství, který snoubenci vyplňují v rámci předodдавkového řízení.

---

³⁶ Srov. DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*, s. 16.

³⁷ Srov. § 656 občanského zákoníku.

³⁸ Srov. NOVOTNÝ, Petr a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo*, s. 16–17.

³⁹ Srov. § 660–661 občanského zákoníku.

Další náležitosti

Platná legislativa stanoví, že sňatečný obřad je veřejný a slavnostní. Koná se na místě, které k tomu určí orgán veřejné moci provádějící sňatečný obřad, přihlíží se při tom i k přání snoubenců.⁴⁰ Může tak jít o místo obvyklé, jakým je obřadní síň, ale pokud si to snoubenci přejí, i místo výjimečné, např. zámecká síň, park, ale též letadlo nebo balón.⁴¹ Orgán veřejné moci má dbát jen na to, aby byl obřad proveden důstojně a slavnostně. Rovněž zajištění veřejnosti je povinností orgánu veřejné moci. Nicméně tento požadavek není vykládán jako povinnost zajistit místo veřejně přístupné, ačkoliv tomu tak zpravidla bývá. Veřejnost totiž zastupují i svědci, oddávající a matrikář.⁴² Nedodržení veřejnosti a slavnostnosti sňatečného obřadu nemá vliv na platnost či existenci manželství.⁴³

Pokud jsou jeden nebo oba snoubenci němí, neslyšící nebo nerozumí česky, je další osobou přítomnou při uzavírání manželství tlumočnick.⁴⁴ Tlumočnicka si snoubenci zajišťují sami na vlastní náklady.⁴⁵

O uzavření manželství se pak sepisuje protokol, který podepisují manželé, svědci, oddávající a matrikář. Na základě protokolu o uzavření manželství se provede zápis do knihy manželství a manželům je vydán oddací list. Příslušný k zápisu je matriční úřad, v jehož správním obvodu k uzavření manželství došlo.⁴⁶

2. 3 MIMOŘÁDNÉ ZPŮSOBY VZNIKU MANŽELSTVÍ

Za běžných okolností se vyžaduje řádná forma uzavření manželství. Občanský zákoník však připouští i mimořádné způsoby vzniku manželství.

---

⁴⁰ Srov. § 656, 663 občanského zákoníku.

⁴¹ Totéž obdobně platí o čase konání sňatečného obřadu. – Srov. ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej. *Manželství*, s. 96.

⁴² Srov. NOVOTNÝ, Petr a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo*, s. 18–19.

⁴³ Srov. PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: komentář*, s. 694.

⁴⁴ Srov. § 39 zákona o matrikách.

⁴⁵ Srov. HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655–975): komentář*, s. 7.

⁴⁶ Srov. § 11, 20, 40 zákona o matrikách.

Uzavření manželství mimo území České republiky

Manželství může být uzavřeno i mimo území České republiky před diplomatickou misí nebo konzulárním úřadem České republiky, pokud je alespoň jeden ze snoubenců občanem České republiky.⁴⁷

Ke sňatku může dojít i před příslušným orgánem cizího státu, je-li jeden ze snoubenců cizím státním příslušníkem. Matriční úřad pak snoubenci na jeho žádost vydá tzv. vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, ve kterém bude zohledněn jak stát, ve kterém se manželství bude uzavírat, tak i osoba druhého snoubence tím, že bude náležitě identifikována.⁴⁸

Uzavření manželství zmocněným zástupcem

Jsou-li pro to důležité důvody, může krajský úřad, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno, na žádost snoubenců povolit, aby projev vůle jednoho z nich o vstupu do manželství učinil jeho zmocněnec. V plné moci musí být uvedeny údaje osvědčující totožnost a další rozhodné skutečnosti týkající se obou snoubenců a zmocněnce, včetně prohlášení o příjmení, překážkách bránících uzavření manželství, zdravotním stavu a uspořádání budoucích majetkových poměrů, bydlení a hmotné zajištění po uzavření manželství. Plná moc vyžaduje písemnou formu a podpis na ní musí být úředně ověřen. Odvolání plné moci je účinné jen tehdy, dozvídá-li se o něm druhý snoubenec dříve, než učiní svůj sňatečný projev vůle.⁴⁹

Posouzení závažnosti důvodů pro tento typ zvláštního způsobu uzavření manželství je pouze na krajském úřadu, neboť legislativa žádný taxativní výčet neuvádí. V praxi jím ale může být např. dlouhodobý pobyt jednoho ze snoubenců v cizině, nemoc jednoho z nich, ochrana svědka v rámci utajení jeho pobytu. Uzavřít manželství v zastoupení lze jen výjimečně a není možné, aby byli zastoupeni oba snoubenci. Zmocněncem musí být svéprávná zletilá fyzická osoba, nemusí být ale stejného pohlaví jako zmocnitel.⁵⁰

Uzavření manželství v ohrožení života jednoho ze snoubenců

Je-li život snoubence přímo ohrožen, může sňatečný obřad provést každý orgán veřejné moci oprávněný provést sňatečný obřad, a to na kterémkoli místě. Mimo území České republiky může sňatečný obřad provést také velitel námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky nebo velitel letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice nebo velitel

---

⁴⁷ Srov. § 668 občanského zákoníku.

⁴⁸ Srov. HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655–975): komentář*, s. 31.

⁴⁹ Srov. § 669 občanského zákoníku.

⁵⁰ Srov. NOVOTNÝ, Petr a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo*, s. 15.

vojenské jednotky České republiky v zahraničí, je-li alespoň jeden ze snoubenců státním občanem České republiky. V těchto případech není třeba předložit obvykle potřebné doklady a není potřeba ani přítomnosti matrikáře.⁵¹ Nemusí být dodrženy běžně vyžadované podmínky a formální požadavky, absentuje předoddavkové řízení a dochází k celkovému zjednodušení. Aby vzniklo plnohodnotné manželství, je však třeba u snoubenců zachování schopnosti projevení sňatečné vůle, zachována rovněž zůstává povinnost přítomnosti dvou svědků.⁵² Legislativa nestanoví, jak se zjišťování přímého ohrožení života provádí. Posouzení je jen na orgánu, který obřad provádí. Stav ohrožení života může být orgánu zřejmý, může ale také požádat o doklad, např. lékařskou zprávu.⁵³

2. 4 OKOLNOSTI BRÁNÍCÍ UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ

Manželství může uzavřít každý, pokud mu v tom nebrání zákonná překážka. Jejich výčet je taxativně uveden v legislativě. Jde o nedostatek svéprávnosti, existenci jiného manželství nebo registrovaného partnerství, příbuzenství, poručenství, pěstounství a svěřenectví. Dále jde o násilí nebo výhrůžku násilím anebo omyl týkající se buď totožnosti jednoho ze snoubenců nebo povahy právního úkonu uzavírání manželství.⁵⁴

Manželství nemůže uzavřít nezletilý, který není plně svéprávný⁵⁵. Soud může ve výjimečných případech, jsou-li pro to důležité důvody, povolit uzavření manželství nezletilému, který není plně svéprávný a je straší šestnácti let.⁵⁶ Při této překážce musí být naplněny obě podmínky současně, tedy jak nezletilost, tak nezpůsobilost právně jednat. Co je oněmi důležitými důvody, zákon neuvádí a záleží tedy pouze na úvaze soudu. Judikatura však za tyto důvody považuje nejen zájem snoubenců, ale také zájem společnosti, tedy předpoklad, že založené manželství bude harmonické, pevné a trvalé. Obecně se za tento zájem považuje těhotenství. Nicméně to by samo o sobě nepostačovalo, soud tak zkoumá např. i tělesnou a duševní vyspělost snoubenců, jejich přístup k životu apod.⁵⁷ Manželství dále nemůže uzavřít osoba, která byla v této oblasti

---

⁵¹ Srov. § 667 občanského zákoníku.

⁵² Srov. PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: komentář*, s. 699.

⁵³ Srov. NOVOTNÝ, Petr a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo*, s. 20.

⁵⁴ Srov. § 671–676 občanského zákoníku.

⁵⁵ Plnou svéprávnost člověk nabývá zletilostí a zletilým se stává dovršením osmnáctého roku věku. Před zletilostí lze plně svéprávnosti nabýt pouze přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství. – Srov. § 30 občanského zákoníku.

⁵⁶ Srov. § 672 občanského zákoníku.

⁵⁷ Srov. NOVOTNÝ, Petr a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo*, s. 21.

omezena ve svéprávnosti. Uzavření manželství nebrání omezení svéprávnosti jako takové, ale soudem výslovně stanovené omezení pro uzavření manželství.⁵⁸

Další překážka se týká osob, které již dříve uzavřely manželství, vstoupily do registrovaného partnerství nebo jiného obdobného svazku uzavřeného v zahraničí, pokud toto manželství, registrované partnerství nebo jiný obdobný svazek uzavřený v zahraničí trvá.⁵⁹ Tím může být např. občanský pakt solidarity uzavíraný ve Francii jak mezi osobami různého, tak stejného pohlaví. Z pohledu této překážky není důležité terminologické označení svazku, ale status takových osob.⁶⁰

Uzavření manželství brání i příbuzenství v linii přímé, tedy mezi předky a potomky, a také mezi sourozenci. To platí jak pro vztahy pokrevní, tak vzniklé osvojením.⁶¹ U sourozenců platí tato překážka jak pro sourozence plnorodé, tak polorodé. U osvojení překážka trvá po dobu trvání tohoto právního svazku.⁶²

Poslední překážka se týká vztahu mezi poručníkem a poručencem, mezi dítětem a osobou, do jejíž péče bylo dítě svěřeno, nebo pěstounem a svěřeným dítětem.⁶³ Tato překážka je časově omezená, neboť zaniká okamžikem nabytí plné svéprávnosti dítěte.⁶⁴

Pokud dojde k uzavření manželství přes existující zákonné překážky, jde o neplatné manželství. Dokud ovšem není takové manželství prohlášeno soudem za neplatné, je považováno za platné a teprve až když je prohlášeno za neplatné, je považováno za neuzavřené. Manželství není platné ani v případě, že k uzavření manželství došlo pod nátlakem, při použití násilí nebo vyhrožování násilím nebo pokud byl projev sňatečné vůle učiněn jen v důsledku omylu o totožnosti snoubence nebo o povaze sňatečného právního jednání. Manželství nelze prohlásit za neplatné, pokud zaniklo, pokud již došlo k nápravě, nebo pokud bylo uzavřeno nezletilým, který není plně svéprávný, nebo osobou, jejíž svéprávnost byla v této oblasti omezena, a bylo počato dítě, které se narodilo živé. Takové manželství automaticky konvaliduje⁶⁵, tedy se stane platným.⁶⁶

---

⁵⁸ Srov. § 57, 673 občanského zákoníku.

⁵⁹ Srov. § 674 občanského zákoníku.

⁶⁰ Srov. HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655–975): komentář*, s. 45–46.

⁶¹ Srov. § 675 občanského zákoníku.

⁶² Srov. PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: komentář*, s. 706.

⁶³ Srov. § 676 občanského zákoníku.

⁶⁴ Srov. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: komentář. Svazek II, (§ 655 až 975)*, s. 48.

⁶⁵ Zhojení neplatnosti právního úkonu – Srov. MADAR, Zdeněk a kol. *Slovník českého práva. Slovník českého práva. 1. díl (A – O)*, s. 542.

⁶⁶ Srov. NOVOTNÝ, Petr a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo*, s. 23–24.

Manželství nevznikne, pokud alespoň u jedné z osob, které hodlaly uzavřít manželství, nebyly v projevu vůle o vstupu do manželství nebo sňatečném obřadu nebo v souvislosti s ním splněny takové náležitosti, na jejichž splnění je k tomu, aby manželství vzniklo, nutno bezvýhradně trvat. Např. projev vůle o vstupu do manželství obou snoubenců nebyl souhlasný, projev vůle učiní osoby stejného pohlaví, snoubenci nedovršili věku šestnácti let, manželství bylo uzavřeno před orgánem, který není k uzavírání manželství příslušný. V takovém případě jde o zdánlivé manželství. Takové manželství nemá od počátku žádné právní účinky. Soud může určit, že manželství není, i bez návrhu, tedy z moci úřední, jakmile takovou skutečnost zjistí. Jelikož takové manželství vůbec nevzniklo, nemůže rovněž konvalidovat, takže v případě odpadnutí překážky a trvá-li vůle k manželství, musí být uzavřeno nově.⁶⁷ Zdánlivost je tedy přísnějším postihem nežli neplatnost manželství.

2. 5 ZNAKY A ÚČEL MANŽELSTVÍ

Jak již bylo uvedeno dříve, občanský zákoník v § 655 uvádí, že „manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc“.

Hlavním znakem manželství je tedy jednak trvalost a jednak skutečnost, že se jedná o svazek muže a ženy, tedy osob opačného pohlaví. Trvalost však neznamená časovou neomezenost či nerozlučnost, neboť zákon počítá i s možností dobrovolného ukončení manželství rozvodem. Vhodnější by tedy bylo hovořit o svazku dlouhodobém.⁶⁸ Manželství je vždy svazkem muže a ženy, čímž se odlišuje od soužití či svazků osob stejného pohlaví.⁶⁹ Osoby stejného pohlaví mohou uzavřít registrované partnerství, které ovšem není součástí rodinného práva a je upraveno zvláštním zákonem.⁷⁰ Manželství je také monogamní, jedná se výlučně o jednoho muže a jednu ženu, neboť při existenci platného manželství není možné uzavřít manželství nové.⁷¹ Vzhledem k možnosti rozvodu je ale možná sériová monogamie, tedy postupné soužití s několika manželskými partnery.

---

⁶⁷ Srov. HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655–975): komentář*, s. 51–56.

⁶⁸ Srov. POLIŠENSKÁ, Petra, FEBEROVÁ, Radka, STUHLÍK Zdeněk. *Rodinné právo – manželství: výklad k manželství a výběr z důležitých soudních rozhodnutí, zejména Nejvyššího soudu v oblasti rodinného práva podle hlavy I. občanského zákoníku*, s. 15–16.

⁶⁹ Srov. PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: komentář*, s. 693.

⁷⁰ Registrované partnerství upravuje zák. č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ Srov. HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655–975): komentář*, s. 45.

Hlavní účel manželství je dle zákona trojí, a to založení rodiny, výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc. Nejedná o taxativní výčet, ale uvedení toho, co je pro podstatu manželství typické či charakteristické. Obvyklým účelem je stále založení rodiny a řádná výchova dětí. Ke vzniku manželství mohou vést ale i jiné důvody, proto je účelem manželství i vzájemná podpora a pomoc.⁷² Nutno dodat, že tento účel manželství byl zaveden teprve občanským zákoníkem platným od 1. 1. 2014.⁷³ Zavedením tohoto účelu jsou zdůrazněny morální povinnosti manželů, vzájemná podpora a pomoc má znamenat vzájemné pochopení, útěchu a oporu, vyjádření lásky, úcty a respektu. Je kladen akcent na význam manželství a odpovědnost manželů vůči sobě navzájem a svým dětem. Zásada vzájemné podpory a pomoci je významná u všech manželství, zvláštního významu ale nabývá u manželství, u kterých nedojde k založení rodiny a výchově dětí, např. z důvodu věku.⁷⁴

Manželé jsou si dle zákona rovni se svých právech i povinnostech, jsou si povinni úctou, povinni spolu žít, být si věrni, respektovat svoji důstojnost, podporovat se, udržovat rodinné společenství, vytvářet zdravé rodinné prostředí a společně pečovat o děti.⁷⁵ Jde o osobní povinnosti a práva manželů, která nejsou přímo vynutitelná či sankcionovatelná, takže mají spíše morální charakter. Jejich případné neplnění bude mít zejména faktické důsledky, ty pak ale mohou nalézt též právní odrazy, např. při rozvodu manželství.⁷⁶

V souvislosti s právy a povinnostmi manželů je třeba si všimnout povinnosti být si věrni, a to zejména s ohledem na monogamii jako podstatný znak manželství. Tyto dva termíny ovšem není možné zaměňovat či směšovat. Monogamie znamená zákaz paralelních manželských svazků, věrnost pak i nerealizaci paralelních vztahů, zejména sexuálních, mimo manželský svazek. A i když zákon manželům ukládá povinnost být si věrni, nestanoví za její porušení žádnou bezprostřední sankci. Věrnost, na rozdíl od monogamie, není podstatným znakem manželství, a představuje tedy pouze morální požadavek.

---

⁷² Srov. ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*, s. 163.

⁷³ Předchozí zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, tento účel manželství neobsahoval.

⁷⁴ Srov. NOVOTNÝ, Petr a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo*, s. 12.

⁷⁵ Srov. § 687 občanského zákoníku.

⁷⁶ Srov. HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655–975): komentář*, s. 80–81.

3 KATOLICKÝ SŇATEK

Tato kapitola je věnována vzniku manželství kanonickou formou sňatku, dle kanonického práva s přihlédnutím k sekulární právní úpravě.

3. 1 PŘEDODDAVKOVÉ ŘÍZENÍ

I v případě katolického sňatku se koná předodдавkové řízení, jehož účelem je prověřit sňatečnou způsobilost nupturientů a spolehlivě prokázat, že jsou splněny všechny podmínky pro uzavření manželství, a to jak z pohledu kanonického, tak i sekulárního práva.⁷⁷

Samotná příprava na manželství ovšem nezahrnuje jen přípravu právní, která se odehrává těsně před sňatkem, ale i osobnostní, která má být dlouhodobá a komplexní a podílet se na ní mají nejen duchovní pastýři, ale celé společenství.⁷⁸ S přípravou počítá i CIC/1983, spíše ji ale popisují a rozvíjejí jiné dokumenty jako GS, apoštolská adhortace Jana Pavla II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě *Familiaris consortio* a posynodální apoštolská exhortace papeže Františka o lásce v rodině *Amoris Laetitia*. Na ně pak navazující další dokumenty jako dokument Papežské rady pro rodinu *Příprava na svátost manželství* nebo partikulární Směrnice České biskupské konference pro přípravu na svátost manželství v České republice⁷⁹.

Vzhledem k tématu bude zmíněna pouze příprava bezprostřední, která má být završením dlouhodobého procesu a jehož cílem je napomoci budoucím manželům k přijetí manželství jako křesťanského povolání.⁸⁰ To má být „odpovědí na specifické pozvání žít manželskou lásku jako nedokonalé znamení lásky Krista a církve“.⁸¹

Příprava nupturientů může probíhat různě, měla by ale obsahovat některé společné prvky, nutné pro pochopení křesťanského manželství. Příprava se zpravidla sestává z minimálně šesti setkání, při kterých jsou probírány věroučné otázky i specificky manželská témata. Je doporučeno, aby větší část přípravy, týkající se manželství obecně, nupturienti absolvovali ve skupině a otázkám víry i vlastní přípravě obřadu se věnoval oddávající kněz nebo jáhen.

---

⁷⁷ Srov. CIC/1983 kán. 1059, 1066.

⁷⁸ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 32–35.

⁷⁹ Aktuální směrnice navazuje na Směrnici pro přípravu na manželství v České republice ze dne 4. 7. 2010 na dobu šesti let s platností a účinností od 1. 10. 2010. Nynější směrnice byla schválena dne 25. 4. 2017 na dobu neurčitou s platností a účinností od 1. 10. 2017.

⁸⁰ Srov. *Směrnice České biskupské konference pro přípravu na svátost manželství v České republice*, č. 5.1.

⁸¹ FRANTIŠEK. *Amoris laetitia: Radost z lásky: posynodální apoštolská exhortace o lásce v rodině*, č. 72.

Při přípravě je třeba počítat s dostatečným časem, doporučeno je minimálně pět měsíců před plánovaným svatebním obřadem.⁸²

V rámci přípravy se koná i kanonické šetření a sepisování snubního protokolu (viz příloha č. 2). Zjišťují se osobní, rodinné a konfesní údaje nupturientů, ale i další předpoklady k uzavření platného kanonického sňatku, které mají směřovat ke kvalifikovanému posouzení svobody a integrity manželského souhlasu, vůle k uzavření trvale platného manželství otevřeného k přijetí dětí a jejich náboženské výchově a ke zjištění případných překážek. Dále jsou předkládány doklady podle kanonického práva osvědčující možnosti uzavření manželství, např. výpis z matriky pokřtěných, úmrtní list manžela/ky u ovdovělých, rozhodnutí církevního soudu o zneplatnění předchozího sňatku u rozvedených. Sepisování snubního protokolu přísluší výlučně faráři, popřípadě kaplanovi či jáhnovi, pokud je k tomu farář deleguje.⁸³

Za předpokladu, že u nupturientů existují překážky nebo zákazy manželství, je třeba v rámci přípravy opatřit potřebné dispense a dovolení, např. dispens od překážky sňatku s nepokřtěnou osobou, dovolení uzavření manželství na jiném vhodném místě než farní kostel. Dispensy a dovolení jsou ve většině případů v kompetenci místních ordinářů, některé jsou ale vyhrazeny jen Apoštolskému stolci.⁸⁴

Před sňatkem se konají čtrnáct dní před svatebním obřadem v místě bydliště nupturientů a v místě svatby ohlášky, a to ústně nebo na vývěsce kostela. Svatební ohlášky jsou informací pro společenství a představují jeden ze způsobů zjišťování, zda neexistují překážky bránící uzavření manželství. Při existenci vážných důvodů lze konání ohlášek dispensovat, což se uvede do svatebního protokolu. Vzhledem k tomu, že ohlášky neupravuje univerzální právo, je jejich konání v jednotlivých diecézích upraveno právem partikulárním.⁸⁵

Rovněž je doporučeno, aby nupturienti přijali svátost smíření a eucharistii. Ti, kteří nepřijali svátost biřmování, ji mají přijmout před uzavřením manželství, jestliže je to bez závažné nesnáze možné.⁸⁶

---

⁸² Srov. *Směrnice České biskupské konference pro přípravu na svátost manželství v České republice*, č. 5.5, 5.10, 5.11, 5.12.

⁸³ Srov. *Směrnice České biskupské konference pro přípravu na svátost manželství v České republice*, č. 5.6–5.8.

⁸⁴ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 46.

⁸⁵ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 35–36.

⁸⁶ Srov. CIC/1983 kán. 1065.

Před provedením sňatečného obřadu se musí nupturienti obrátit i na matriční úřad, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno, s písemnou žádostí o vydání osvědčení, které obsahuje potvrzení o tom, že snoubenci splnili všechny požadavky stanovené sekulárním právem pro uzavření manželství. Toto osvědčení pak předloží oddávajícím. Od vydání osvědčení do sňatečného obřadu přitom nesmí uplynout více než šest měsíců.⁸⁷ K vydání osvědčení se předkládají stejné doklady jako při uzavření občanského sňatku (viz předcházející kapitola).⁸⁸ Pokud by takto nupturienti neučinili a následně uzavřeli manželství, jednalo by se z pohledu sekulárního práva o manželství zdánlivé, které nevyvolává žádné právní následky.⁸⁹

3. 2 VZNIK MANŽELSTVÍ

Sňatečná vůle

Dle CIC/1983 vzniká manželství souhlasem, tedy úkonem vůle, jímž muž a žena sami sebe navzájem neodvolatelnou dohodou odevzdávají a přijímají za účelem vytvoření manželství, a to před oddávajícím a dvěma svědky.⁹⁰ Tato forma uzavírání manželství, tzv. tridentská, je v církvi používána od 16. století, kdy byla kodifikována Tridentským koncilem (1545–1563).⁹¹

Pokud jsou oba nupturienti pokřtění, vzniká svátostné manželství⁹², pokud je pokřtěný jen jeden z nich, vzniká platné nepsátostné (přirozené) manželství. Takové manželství se může stát svátostným, pokud nepokřtěná strana přijme křest v budoucnu. V takovém případě nabude manželství svátostné povahy okamžikem křtu, tedy bez opětovného uzavření nebo obnovy manželského slibu.⁹³ Dále je potřeba zmínit, že svátostné manželství je pouze platné, pokud bylo náležitě uzavřeno, ale nebylo dokonáno, tedy dovršeno tělesně. O platné a dokonané manželství se jedná v případě, že bylo dovršeno pohlavním stykem. Soulož musí být provedena až po udělení souhlasu⁹⁴, a to lidským způsobem (chtěně, vědomě a svobodně) a způsobem, který může vést ke zplodění potomka (soulož bez přítomnosti umělé antikoncepce).⁹⁵

---

⁸⁷ Srov. § 666 odst. 1 občanského zákoníku.

⁸⁸ Srov. § 13 zákona o matrikách.

⁸⁹ Srov. HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655–975): komentář*, s. 54.

⁹⁰ Srov. CIC/1983 kán. 1057, 1108.

⁹¹ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 262.

⁹² Srov. CIC/1983 kán. 1055.

⁹³ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 22–23.

⁹⁴ Případný pohlavní styk před uzavřením manželství je irelevantní – Srov. HRDINA, Ignác Antonín. *Kanonické právo. Zvláštní část*, s. 81.

⁹⁵ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 253–254.

Souhlas k uzavření manželství musí být dobrovolný, tedy bez donucení a bez překážek na základě přirozeného nebo církevního zákona. Bez takového souhlasu není vznik manželství možný.⁹⁶ Nupturienti vyjadřují manželský souhlas slovy. Pokud to není možné, pak rovnocennými znamenými. Dále se vyžaduje účast obou nupturientů, tito musí být přítomni osobně nebo prostřednictvím zástupce. Po zástupci se požaduje zvláštní zmocnění k uzavření manželství s určitou osobou, ustanovení zmocněnce od zmocnitele a osobní splnění úkolu. Zmocnění musí být podepsáno zmocnitelem a farářem nebo ordinářem místa, v němž se zmocnění uděluje, nebo knězem od faráře nebo ordináře zmocněným nebo alespoň od dvou svědků, anebo musí být vyhotovena věrohodná listina podle norem světského práva. Jestliže zmocnitel nemůže psát, je toto zaznamenáno ve zmocnění a přibere se další svědek, který také listinu podepíše. Pokud jeden nebo oba nupturienti potřebují (jsou němí, neslyšící nebo nerozumí česky), je možno manželství uzavřít za pomoci tlumočnicka, který musí osvědčit svou věrohodnost.⁹⁷

Oddávající zajišťuje platnost a dovolenost sňatku a aktivně se na něm podílí, vyžaduje projevení souhlasu těch, kteří manželství uzavírají, a přijímá jej jménem církve.⁹⁸ Proto se také oddávající nazývá též asistující. CIC/1983 upravuje, kdo jím může být. Klerik (jáhen, kněz, biskup) mající nad nupturienty jurisdikci, která vychází ze zásady teritoriality (papež na celém světě, místní ordinář nebo farář na území diecéze nebo farnosti podle místa konání sňatku) nebo personality (osobní ordinář nebo farář personální farnosti na území této farnosti). V případě příslušnosti do obou jednotek jsou příslušné obě a rozhodnutí záleží na nupturientech. Osoby bez jurisdikce ji mohou obdržet cestou delegace nebo subdelegace, a to obecně nebo pro konkrétní případ.⁹⁹ Tam, kde chybí kněží a jáhni, může diecézní biskup, po předchozím svolení biskupské konference a od Apoštolského stolce, zmocnit vhodné laiky, schopné provést poučení i liturgii.¹⁰⁰

Postavení svědka ani požadavky na něj CIC/1983 blíže neupravuje. Není podstatné jejich vyznání ani vztah k nupturientům, musí jen být schopni vnímat a pochopit podstatné náležitosti týkající se vzniku manželství, rozumět jazyku, ve kterém se uzavírá a být dostatečně identifikováni. Jejich úkolem je dosvědčit v případě pochybností konání svatebního obřadu. Svědci v žádném případě nemají postavení obdobné jako kmotři při křtu či biřmování a jejich úkolem není jakkoli

---

⁹⁶ Srov. KKC č. 1625, 1626, 1628.

⁹⁷ Srov. CIC/1983 kán 1104–1106.

⁹⁸ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund. *Církevní právo*, s. 179.

⁹⁹ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 131–134.

¹⁰⁰ Srov. CIC/1983 kán. 1112.

zasahovat do budoucího manželství. Mají pouze dosvědčit, že v jejich přítomnosti došlo k projevení souhlasu.¹⁰¹

Liturgické předpisy

Samotný průběh svatebního obřadu je předepsán schválenými liturgickými předpisy katolické církve, přičemž jednotlivé biskupské konference jsou oprávněny vypracovat vlastní obřad přizpůsobený místním zvyklostem.¹⁰²

Je třeba zmínit konstituci druhého vatikánského koncilu o posvátné liturgii Sacrosanctum Concilium (dále jen SC). Koncil totiž přinesl zásadní reformy týkající se obřadu a nechal jej v Rituale Romanum přepracovat.¹⁰³ Po koncilu tak byly v roce 1969 promulgovány nové svatební obřady pod názvem Ordo celebrandi matrimonium. V roce 1970 byl schválen český text. Aktuálně je používáno druhé vydání.¹⁰⁴

Svatební obřad má být jednoduchý a důstojný, vyjadřovat hluboký lidský a náboženský smysl manželské smlouvy. Jako svátostný úkon má být zabudovaný do liturgie.¹⁰⁵ Může proběhnout ve mši nebo beze mše. Svatební obřad ve mši se koná, pokud jsou oba nupturienti katolíci, neboť všechny svátosti jsou spojeny s velikonočním tajemstvím.¹⁰⁶ V ostatních případech se zpravidla užije svatebního obřadu beze mše, avšak se souhlasem místního ordináře lze i v tomto případě, pokud je to vhodné, užít obřad ve mši. Z pohledu kanonického práva jsou oba způsoby rovnocenné.¹⁰⁷

Na podstatu a poslání křesťanského manželství, tedy na svobodu jejich rozhodnutí, vůli k věrnosti a odhodlání přijmout a vychovávat děti se oddávající nupturientů ptá otázkami před přistoupením k samostatným manželským slibům (viz příloha č. 3). Manželský slib má více variant (viz příloha č. 4), nupturienti si zvolí jednu z nich, dále již ale nemají možnost jejich obsah ovlivnit.¹⁰⁸ Slibem se mezi mužem a ženou vytváří nový vztah. Manželé přijímají jeden druhého a dávají se jeden druhému jako dar, kterým chtějí vyjádřit přijetí svého partnera a oddanost na

---

¹⁰¹ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 262–263.

¹⁰² Srov. CIC/1983 kán. 1119, 1120.

¹⁰³ Srov. SC, č. 77.

¹⁰⁴ Srov. *Svatební obřady: římský rituál nově uspořádaný podle ustanovení Druhého vatikánského koncilu, vydaný papežem Pavlem VI. a upravený péčí papeže Jana Pavla II.*, s. 5.

¹⁰⁵ Srov. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio: apoštolská adhortace Jana Pavla II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě* z 22. listopadu 1981, č. 67.

¹⁰⁶ Srov. SC, č. 61, 78.

¹⁰⁷ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 247.

¹⁰⁸ Srov. *Svatební obřady: římský rituál nově uspořádaný podle ustanovení Druhého vatikánského koncilu, vydaný papežem Pavlem VI. a upravený péčí papeže Jana Pavla II.*, s. 24–27.

celý život v lásce a úctě.¹⁰⁹ Oddávající toto jejich rozhodnutí přijímá a stvrzuje, dále pokračuje modlitbou, požehnáním manželů a žehnáním prstenů, které jsou chápány jako znamení věrnosti.¹¹⁰

Další náležitosti

Farnost příslušná k uzavření sňatku se stanoví podle kanonického trvalého nebo přechodného bydliště některého nupturienta. Dále je možné místo určit podle místa, kde po dobu alespoň jednoho měsíce nupturient pobývá. S dovolením vlastního ordináře nebo vlastního faráře může k uzavření sňatku dojít i jinde.¹¹¹ V případě, že je katolického vyznání jen jeden nupturient, řídí se příslušnost katolickou stranou. Jestliže jsou katolického vyznání oba, stanoví se příslušná farnost podle kteréhokoli z nich.¹¹²

Místem sňatku je zásadně farní kostel. K uzavření manželství v jiném kostele nebo kapli je třeba dovolení ordináře nebo faráře. Místní ordinář může také dovolit uzavření manželství na jiném vhodném místě. V případě sňatku mezi katolickou stranou a stranou nepokřtěnou může k uzavření manželství dojít v kostele nebo na jiném vhodném místě.¹¹³ Důvodem je nejen obava, aby místo skutečně svědčilo o vážnosti sňatku, ale i zajištění veřejnosti, neboť vstup do manželství není jen věcí soukromou, ale záležitostí celého společenství.¹¹⁴

Bezprostředně po skončení obřadu je uzavření manželství zaznamenáno do matriky oddaných a novomanželům je vyhotoveno potvrzení o sňatku.¹¹⁵ Uzavření manželství se zaznamenává též v matrice pokřtěných.¹¹⁶

Po uzavření manželství je oddávající povinen do tří pracovních dnů doručit matričnímu úřadu, v jehož správním obvodu bylo manželství uzavřeno, protokol o uzavření manželství.¹¹⁷ Na základě protokolu o uzavření manželství se provede zápis do knihy manželství a manželům je vydán oddací list.¹¹⁸

---

¹⁰⁹ Srov. GS, č. 48.

¹¹⁰ Srov. *Svatební obřady: římský rituál nově uspořádaný podle ustanovení Druhého vatikánského koncilu, vydaný papežem Pavlem VI. a upravený péčí papeže Jana Pavla II.*, s. 27–29.

¹¹¹ Srov. CIC/1983 kán. 1115.

¹¹² Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 135.

¹¹³ Srov. CIC/1983 kán. 1118.

¹¹⁴ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 261–262.

¹¹⁵ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 153–154.

¹¹⁶ Srov. CIC/1983 kán. 1122 § 1.

¹¹⁷ Srov. § 666 odst. 2 občanského zákoníku.

¹¹⁸ Srov. § 20 zákona o matrikách.

3. 3 MIMOŘÁDNÉ ZPŮSOBY UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ

Za běžných okolností se vyžaduje řádná forma uzavření manželství. Mimořádných způsobů se užije jen výjimečně, v nouzových situacích.

Uzavření manželství mimořádnou formou je možné ve dvou případech. Buďto jde o nebezpečí smrti jednoho z nupturientů nebo pokud není možné se bez závažných nesnází obrátit na oddávajícího s potřebnou jurisdikcí a jestliže tato skutečnost trvá alespoň jeden měsíc.¹¹⁹ V takovém případě je možné manželství uzavřít jen před svědky. Pakliže je však možné zajistit přítomnost jiného kněze nebo jáhna, musí být zavolán a být spolu se svědky přítomen uzavření manželství.¹²⁰

V případě nebezpečí smrti není třeba předložit obvykle potřebné doklady a postačí tvrzení nupturientů, že jsou pokřtěni, a že jim v uzavření manželství nebrání žádná překážka. V naléhavém nebezpečí smrti má také místní ordinář mimořádnou dispenzační pravomoc jak od formy uzavření manželství, tak od každé překážky církevního práva, kromě překážky vzniklé z kněžského svěcení.¹²¹

Uzavření manželství mimořádnou formou jsou zúčastnění povinni oznámit co nejdříve místnímu faráři nebo ordináři, aby mohlo být manželství zaznamenáno v příslušných matrikách.¹²²

Tajná forma uzavření manželství

Neveřejné uzavření manželství je možné ze závažného a naléhavého důvodu na základě dovolení místního ordináře.¹²³ Jde o situace, kdy by veřejné uzavření manželství pro nupturienty představovalo značné obtíže, např. hrozba pohoršení, kdy jsou nupturienti okolím považováni za manžele, situace pronásledování spojená se zákazem církevních sňatků. V případě tajného uzavření manželství se požaduje dodržení kanonické formy, dovolení místního ordináře, tajně provedené předsňatkové řízení (bez ohlášek), závazek mlčenlivosti pro místního ordináře, oddávajícího, svědky a manžele. Uzavření takového manželství se zaznamenává v knize uložené v tajném archivu kurie a bez zápisu v matrice pokřtěných.¹²⁴ Vzhledem k tomu nemůže mít takto uzavřené manželství občanskoprávní účinky.¹²⁵

---

¹¹⁹ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 137.

¹²⁰ Srov. CIC/1983 kán. 1116.

¹²¹ Srov. CIC/1983 kán. 1068, 1079.

¹²² Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 137–138.

¹²³ Srov. CIC/1983 kán. 1130.

¹²⁴ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 138–139.

¹²⁵ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 264.

Povinnost mlčenlivosti u ordináře zaniká v případě, že by ze zachování tajemství hrozilo závažné pohoršení nebo velké poškození posvátnosti manželství. S tímto jsou nupturienti seznámeni před uzavřením manželství.¹²⁶ Odtajnit uzavření manželství mohou i manželé sami, měli by tak ale učinit až po poradě s místním ordinářem.¹²⁷

3. 4 OKOLNOSTI BRÁNÍCÍ UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ

Okolnostmi bránícími uzavření manželství jsou překážky a zákazy¹²⁸. Pokud dojde k uzavření manželství přes existující překážky, jde o neplatné manželství. Zákazy jsou důvody působící pouze nedovolenost manželství, nikoli neplatnost.¹²⁹ Neplatnost manželství dále působí nedostatky souhlasu.¹³⁰

Překážky

Překážky jsou taxativně uvedeny v CIC/1983. Děleny jsou na překážky pocházející z práva božského, které jsou absolutně nedispensovatelné a práva církevního, které až na výjimky¹³¹ dispensovat lze. Dispenzační pravomoc je rozdělena mezi Apoštolský stolec a místního ordináře.¹³² Setkat se lze i s jinými děleními¹³³, tyto ale nejsou pro potřeby práce důležité.

Překážka věku je dispensovatelná a jejím cílem je zajistit, aby nupturienti měli alespoň minimálně fyzickou zralost. Minimální věková hranice pro vstup do manželství je stanovena na čtrnáct let u ženy a šestnáct let u muže. Tato je platná celosvětově, proto je možné, aby

---

¹²⁶ Srov. CIC/1983 kán. 1132.

¹²⁷ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 139.

¹²⁸ Vzhledem k tomu, že CIC/1983 nemá pro tuto skupinu okolností bránících uzavření manželství vlastní termín, používá se kromě termínu zákazy též termínu zábrany či záповědi. – Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Zboj. *Církevní právo*, s. 266.

¹²⁹ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 46.

¹³⁰ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Zboj. *Církevní právo*, s. 278.

¹³¹ Např. nikdy není udělována dispens od překážky svěcení biskupům. Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 47.

¹³² Srov. HRDINA, Ignác Antonín. *Kanonické právo: zvláštní část*, s. 86–87.

¹³³ Manželské překážky lze dělit také na 1) překážky, které se vztahují k lidské důstojnosti, 2) překážky, které souvisí s cíli a vlastnostmi manželství, 3) překážky, které chrání náboženské přesvědčení a náboženské závazky, 4) překážky, které chrání integritu lidské osoby. Srov. KAŠNÝ, Jiří. *Manželství v západní tradici: soubor kanonických studií*, s. 42–59. Další možné dělení je na 1) překážky, které mají původ pouze v osobě nupturienta a nejsou odvozeny od žádného právního ani přirozeného vztahu, 2) případy, kdy nupturient není v době sňatku právně volný, 3) překážky, které jsou následkem trestného činu nupturienta, 4) překážky vyplývající z příbuzenství, švagrovství a kvazimanželského vztahu. Srov. HRDINA, Ignác Antonín. *Kanonické právo: zvláštní část*, s. 87–89.

jednotlivé biskupské konference stanovily věkovou hranici vyšší. Zároveň je třeba zohlednit i věkovou hranici danou sekulárních právem (viz předcházející kapitola).¹³⁴

Překážka tělesné neschopnosti, konkrétně neschopnost soulože, je nedispenzovatelná, neboť z jejího důvodu nelze dojít k naplnění podstaty manželství. Tělesná neschopnost musí být trvalá a existovat před uzavřením manželství. Od impotence je třeba odlišit neplodnost, jako neschopnost zplodit potomka, která překážkou manželství není a ani nepůsobí jeho neplatnost.¹³⁵

Překážka trvajících manželského svazku je nedispenzovatelná a jejím účelem je chránit princip monogamie. Manželství může zaniknout absolutním způsobem smrtí jednoho z manželů, rozloučením manželství církevní autoritou, relativním způsobem pokud je manželství pravomocně prohlášeno za neplatné od počátku nebo je jeden z manželů prohlášen za mrtvého.¹³⁶ V souvislosti s touto překážkou se jeví jako vhodné zdůraznit, že církev uznává i manželství uzavřené nekanonickou formou, pokud jde o osoby nepokřtěné, tedy občanský sňatek, nebo křesťany pokřtěné v jiné církvi, tedy sňatek uzavřený v jiné církvi než katolické, a to za předpokladu, že bylo uzavřeno v souladu s principem jednoty a nerozlučitelnosti. Naopak manželství je neplatné v případě uzavření manželství pouze občanskou formou, pokud je alespoň jedna strana katolická, a to pro absenci nebo kvalifikovanou vadu kanonické formy.¹³⁷

Překážka různosti náboženství je dispenzovatelná místním ordinářem a vztahuje se na katolíky, kteří chtějí uzavřít manželství s osobou nepokřtěnou. Pro udělení dispensu je třeba, aby katolická strana prohlásila svým podpisem při sepisování snubního protokolu připravenost chránit svou víru a snahu o křest a katolickou výchovu svých dětí. Nekatolická strana musí být o příslibech katolické strany informována, což stvrdí svým podpisem do snubního protokolu. Obě strany musí být také poučeny o cílech a podstatných vlastnostech manželství a ani jedna z nich je nesmí vylučovat. Překážku je třeba odlišit od smíšeného manželství, kdy jsou oba nupturienti křesťané, ale různého vyznání. V takovém případě se nejedná o překážku, ale zákaz (viz dále).¹³⁸

---

¹³⁴ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 48–49.

¹³⁵ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund. *Církevní právo*, s. 180.

¹³⁶ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 52–53.

¹³⁷ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Slovník církevního práva*, s. 49, 248–249.

¹³⁸ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 54–56.

Překážka svěcení je dispenzovatelná Apoštolským stolcem¹³⁹ a řeší možnost uzavřít manželství muže, který přijal svěcení v jakémkoli stupni, tedy i jáhenské. Dispens je udílen jen jáhnům a z nejzávažnějších důvodů kněžím. Biskupům se dispens neudílí.¹⁴⁰

Překážka řeholního slibu čistoty je výjimečně dispenzovatelná Apoštolským stolcem a vztahuje se na řeholníky, kteří složili slavné či věčné řeholní sliby. Jestliže je řeholník zároveň klerikem, je vázán dvěma překážkami, pro které je vyžadován dvojí dispens.¹⁴¹

Překážka únosu nebo zadržování za účelem uzavření manželství chrání pouze ženy. Spočívá v jejím přemístění na jiné místo za použití násilí nebo v zadržování na místě spojeném s omezením osobní svobody, přičemž se může jednat i o domov zadržované ženy. Není přitom významné, jestli za únosem či zadržováním ženy stojí muž, který se s ní chce oženit, nebo jiné osoby. Překážka může zaniknout po ukončení únosu či zadržování, jestliže se žena pro uzavření manželství na bezpečném místě sama rozhodne.¹⁴²

Překážka zločinu je dispenzovatelná Apoštolským stolcem. Jde o způsobení smrti manželského partnera vlastního nebo druhé osoby za účelem sňatku s touto osobou. Překážka se vztahuje i na ty, kteří takový zločin spáchají v součinnosti.¹⁴³ Nerozhoduje, zda jde o podíl na smrti fyzický, tedy vlastní rukou nebo morální, tedy prostřednictvím jiného, např. za tímto účelem najatého.¹⁴⁴

Překážka pokrevního příbuzenství¹⁴⁵ je částečně dispenzovatelná místním ordinářem. Nedispenzovatelná je v celé linii přímé (předci a potomci ve všech stupních) a ve druhém stupni linie boční (sourozenci, včetně polorodých). V třetím stupni (strýc/neteř, teta/synovec) a čtvrtém stupni (bratranec/sestřenice, prastrýc/praneteř, prateta/prasynovec) boční linie je dispensovatelná.¹⁴⁶

Překážka zákonného (adptivního) příbuzenství je dispenzovatelná místním ordinářem. Vztahuje se na osoby, u nichž není příbuzenství založeno pokrevním poutem, ale právní cestou, tedy

---

¹³⁹ Pouze v nebezpečí smrti je jáhnům dispens udílen místním ordinářem, jestliže není dosažitelný, také farářem, knězem nebo jáhnem. V případě kněze je pravomoc i v situacích nebezpečí smrti vyhrazena pouze Apoštolskému stolci. – Srov. KAŠNÝ, Jiří. *Manželství v západní tradici: soubor kanonických studií*, s. 52.

¹⁴⁰ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 58.

¹⁴¹ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 272.

¹⁴² Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 62–63.

¹⁴³ Srov. HRDINA, Ignác Antonín. *Kanonické právo: zvláštní část*, s. 89.

¹⁴⁴ Srov. KAŠNÝ, Jiří. *Manželství v západní tradici: soubor kanonických studií*, s. 47.

¹⁴⁵ Pokrevní příbuzenství je vztah mezi dvěma fyzickými osobami, které mají společného předka. Rozlišuje se linie přímá (vztah mezi předky a potomky) a linie boční (vztah k jiným příbuzným). – Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 66.

¹⁴⁶ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 273–274.

osvojením (adopcí). I tato forma příbuzenství se počítá ve stupních a liniích stejně jako příbuzenství pokrevní. Překážka platí v celé linii přímé a v boční linii ve druhém stupni (osvojení sourozenci).¹⁴⁷

Překážka afinity (švagrovství) je dispensovatelná místním ordinářem, vzniká z platného manželství mezi manželem a příbuznými druhého manžela. Stupně a linie se počítají stejně jako u příbuzenství pokrevního a překážka platí pouze v celé linii přímé.¹⁴⁸

Překážka veřejné počestnosti je dispensovatelná místním ordinářem, vzniká jednak z důvodu neplatného manželství po začátku společného života (dokonaného tělesným spojením), jednak z veřejně dokazatelného nebo veřejně známého konkubinátu. Překážka se uplatňuje pouze v prvním stupni linie přímé a trvá i po ukončení soužití. Zplatněním původně neplatného manželství nebo uzavřením manželství se překážka automaticky přeměňuje na překážku afinity.¹⁴⁹ Překážka se tedy týká muže a dcery nebo matky ženy, se kterou tento muž žil nebo ženy a syna nebo otce, se kterým tato žena žila v neplatném manželství nebo konkubinátu.¹⁵⁰

Zákazy¹⁵¹

Jak již bylo uvedeno výše, vedle překážek existují zákazy manželství, které odstraňuje povolením místní ordinář. Zákazy lze rozdělit do pěti kategorií¹⁵²:

1) zákazy stanovené společně v kán. 1071 CIC/1983 (s výjimkou případu nutnosti neodává farář bez dovolení ordináře osoby bez kanonického trvalého nebo přechodného bydliště, osoby, jejichž manželství nelze uznat nebo uzavřít podle norem světského práva, toho, kdo je vázán přirozenými povinnostmi vůči jinému partnerovi nebo dětem vzešlým z předchozího spojení, ty osoby, které veřejně prokazatelně odmítly katolickou víru, i když nepřistoupily k nekatolickému církevnímu společenství, toho, kdo je v nápravném trestu kanonickém, nezletilý, o jejichž sňatku rodiče buď nevědí, nebo s ním rozumně nesouhlasí, osoby, které uzavírají manželství prostřednictvím zástupce),

2) zákazy uvedené jinde výslovně v CIC/1983 (manželství uzavřená před dosažením věku, který pro dovolenost stanovila biskupská konference, manželství uzavřená nupturienty, u nichž

---

¹⁴⁷ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 70–71.

¹⁴⁸ Srov. HRDINA, Ignác Antonín. *Kanonické právo: zvláštní část*, s. 89–90.

¹⁴⁹ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 76.

¹⁵⁰ Srov. POLÁŠEK, František. *Církevní manželství podle kanonického práva*, s. 41–42.

¹⁵¹ Vzhledem k tématu práce a šíři materie úpravy v kanonickém právu je uvedeno pouze základní dělení a pro rozšiřující výklad je potřeba využít CIC/1983 a odbornou literaturu, např. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 83–95.

¹⁵² Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 83–88.

existuje pochybnost o existenci překážky pokrevního příbuzenství v přímé linii nebo ve druhém stupni boční linie, uzavření manželství s připojením podmínky do minulosti či přítomnosti, uzavření manželství, pokud si oddávající nezjistil svobodný stav nupturientů, manželství uzavřená jinde než v místně nebo personálně příslušném farním kostele, smíšená manželství, manželství uzavřené mezi katolickým a pravoslavným nupturientem v pravoslavné církvi bez souhlasu katolického místního ordináře, tajné uzavření manželství),

3) zákazy plynoucí z povahy věci, byť nejsou výslovně uvedeny v CIC/1983 (uzavření manželství nupturientem vázaným časnými řeholními sliby nebo novicem v řeholním institutu, uzavření manželství nupturientem vázaným posvátnými závazky v sekulárním institutu nebo společnosti apoštolského života a členem ve zkušební době, uzavření manželství zasvěcenou pannou, vdovou, vdovcem či poustevníkem, aniž předtím došlo k rozvázání posvátných závazků, uzavření manželství členem některé ze skupin, které jsou v CIC/1983 označeny jako „jiné způsoby zasvěceného života,“ pokud je vázán posvátným závazkem čistoty, uzavření manželství nupturientem, který složil soukromý slib čistoty, uzavření manželství, pokud se zánik překážky trvajících manželského svazku opírá o prohlášení manžela za mrtvého),

4) soudní zákazy manželství (používají se při prohlašování manželství za neplatné od počátku, mají pouze dočasnou povahu, do doby, než pominou příčiny vedoucí k neplatnosti manželství, které je za neplatné prohlašováno, většinou tehdy, pokud jsou důvodem neplatnosti manželství některé psychické příčiny nebo nesprávný postoj k hodnotám křesťanského manželství),

5) administrativní zákazy manželství (v praxi jsou využívány minimálně, v jednotlivém odůvodněném případě pouze na určitou dobu pro pochybnosti o (ne)existenci překážky, vydává a odvolává jej výkonná autorita, tedy místní ordinář nebo Apoštolský stolec).

Možnost uzavření smíšeného (interkonfesijního) manželství

V širším slova smyslu se pojmu smíšené manželství užívá jak pro manželství osoby katolického vyznání s osobou nepokřtěnou, tak pro manželství mezi křesťany různého vyznání.¹⁵³ Správně se však smíšeným manželství rozumí manželství osoby katolického vyznání s osobou, která přísluší k jiné křesťanské církvi než katolické, tedy mezi křesťany různého vyznání. Užšího vymezení termínu se důsledně v církevních dokumentech používá až od vydání CIC/1983. Jak již bylo uvedeno výše, jde o zákaz uzavření manželství a příslušný k udělení povolení je místní ordinář. K získání povolení je nutné, aby katolická strana svým podpisem při sepisování snubního protokolu potvrdila připravenost chránit svou víru a snahu o křest a katolickou výchovu svých

---

¹⁵³ Srov. KAŠNÝ, Jiří. *Manželství v západní tradici: soubor kanonických studií*, s. 66.

dětí. Nekatolická strana musí být o příslibech katolické strany informována, což stvrdí svým podpisem do snubního protokolu. Obě strany musí být také poučeny o cílech a podstatných vlastnostech manželství a ani jedna z nich je nesmí vylučovat. Manželství musí být uzavřeno kanonickou formou, pokud to není možné, pak je třeba udělení dispensu. Dvojitý sňatek, tedy nejprve katolický pak jiný nebo naopak a ani oba obřady současně, nejsou možné. Možná není ani dvojí asistence duchovních. S povolením místního ordináře se může duchovní (katolický v nekatolickém kostele nebo nekatolický v katolickém kostele) podílet na slavení sňatku např. čtením z Písma. Katolický sňatek se slaví beze mše, výjimku opět může udělit místní ordinář a zcela výjimečná je eucharistie.¹⁵⁴ Výjimkou z těchto pravidel je sňatek osoby katolického vyznání s osobou východního ritu (pravoslavným křesťanem), kdy je nutno zachovat kanonickou formu sňatku pouze k dovolenosti.¹⁵⁵

Nedostatky souhlasu¹⁵⁶

K uzavření platného manželství je potřeba dostatečného souhlasu. Tento musí být projeven legitimně navenek, tedy musí být dodržena kanonická forma a souhlas vyjádřen slovy, případně shodnými znameními, ale také musí mít vnitřní kvalitu, tedy být bezvadný.¹⁵⁷

Souhlas je vadný, pokud vykazuje tyto nedostatky¹⁵⁸:

- 1) v poznání (nedosažení potřebného minima znalostí o manželství, omyl ohledně osoby druhého nupturienta anebo jeho zásadních vlastností, omyl v důležité vlastnosti druhého nupturienta zapříčiněný podvodem, omyl ohledně podstatných vlastností manželství, omyl ohledně platnosti manželství, nedostatečné užívání rozumu a závažná porucha soudnosti),
- 2) ve vůli (psychická neschopnost převzít podstatné manželské povinnosti, simulace souhlasu, podmíněný souhlas, násilí nebo vážný strach),
- 3) v prezentaci souhlasu (uzavření manželství prostřednictvím zástupce, uzavření manželství prostřednictvím tlumočnicka).

Pakliže je manželství uzavřeno přes existenci výše uvedené překážky nebo vady souhlasu nebo formy, jde o manželství neplatné. Dojde-li ke vzniku neplatného manželství pro překážku, ani po

---

¹⁵⁴ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 88, 92–95.

¹⁵⁵ Srov. CIC/1983 kán 1127 § 1.

¹⁵⁶ Vzhledem k tématu práce a šíři materie úpravy v kanonickém právu je uvedeno pouze základní dělení a pro rozšiřující výklad je potřeba využít CIC/1983 a odbornou literaturu, např. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 97–126.

¹⁵⁷ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 278.

¹⁵⁸ Srov. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*, s. 97.

jejím případném odpadnutí či dispenzování se takové manželství automaticky nestává platným, ale je potřeba obnovy manželského souhlasu (jde o prostou konvalidaci). Pokud manželství vznikne neplatně pro vadu souhlasu, je konvalidace provedena obdobně. V případě neplatného manželství pro nedodržení formy, je třeba manželství uzavřít znovu s dodržением všech předpisů pro kanonickou formu uvedených. Ve výjimečných případech, pokud nelze použít řádné zplatnění a za podmínky faktického trvání manželského souhlasu, lze manželství zplatnit administrativní cestou Apoštolským stolcem nebo diecézním biskupem bez obnovení manželského souhlasu (jde o sanaci manželství). Tento způsob v sobě zahrnuje jak dispens od překážky, pokud existuje, tak kanonické formy, jestliže nebyla zachována.¹⁵⁹

Za domnělé manželství se považuje objektivně neplatné manželství, které bylo uzavíráno v dobré víře alespoň u jednoho z partnerů, a to až do doby, kdy se obě strany s jistotou dovědí o jeho neplatnosti. Do té doby trvají i účinky svazku.¹⁶⁰

3. 5 ZNAKY A ÚČEL MANŽELSTVÍ

Dle církevní nauky má manželství původ u Boha. Od počátku bylo Božím záměrem stvořit člověka jako pár, jako muže a ženu: „Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.“¹⁶¹

CIC/1983 stanoví, že platné manželství je trvalým a výlučným svazkem.¹⁶² „Podstatnými vlastnostmi manželství je jednota a nerozlučitelnost, které nabývají v křesťanském manželství zvláštní pevnosti z důvodu svátosti.“¹⁶³ Svátost manželství nemá být sociální konvencí, prázdným obřadem nebo vnějším znamením závazku, ale darem, který manžele posvěcuje a přináší jim spásu.¹⁶⁴ Kodex také uvádí, že manželství je „zaměřené svou přirozenou povahou na prospěch manželů a na zplození a výchovu dětí“.¹⁶⁵ Z uvedeného vyplývá, že manželství přináší čtyři dobra: jednotu, nerozlučnost, prospěch manželů a prospěch dětí, které jsou stejně podstatné.¹⁶⁶ Jednotou se myslí výlučnost, tedy svazek mezi jedním mužem a jednou ženou, jejich vzájemná

---

¹⁵⁹ Srov. POLÁŠEK, František. *Církevní manželství podle kanonického práva*, s. 76–81.

¹⁶⁰ Srov. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Církevní právo*, s. 285.

¹⁶¹ Genesis 2,24.

¹⁶² Srov. CIC/1983 kán. 1134.

¹⁶³ CIC/1983 kán. 1056.

¹⁶⁴ Srov. FRANTIŠEK. *Amoris lætitia: Radost z lásky: posynodální apoštolská exhortace o lásce v rodině*, č. 72.

¹⁶⁵ CIC/1983 kán 1055 § 1.

¹⁶⁶ Srov. POLÁŠEK, František. *Discretio iudicii: nutné k platnému manželskému souhlasu v kodexech církevního práva z roku 1917 a 1983*, s. 80–81.

věrnost a vyloučení dalších osob než manželů. Nerozlučitelnost pak zaručuje trvalost svazku na celý život, tedy do smrti jednoho z nich, případně do zrušení podle norem práva.¹⁶⁷ Dobro manželů a následné zrození dětí jako cílů manželství nejsou stavěny do konkurenční roviny, dobro potomstva není nadřazeno dobru manželů nebo naopak, ale jsou považovány za stejně důležité.¹⁶⁸ Nicméně manželství „nebylo ustanoveno jen kvůli plození; ale už sama povaha nerozlučného svazku mezi osobami a prospěch dětí vyžadují, aby se spořádaně projevovala, rozvíjela a zrála i vzájemná láska mezi manželi. Proto, i když chybí často tak žádané potomstvo, manželství jako pospolitost a společenství celého života trvá a zachovává si svou hodnotu a nerozlučnost“.¹⁶⁹ Tímto vyjádřením je zdůrazněna hodnota a důstojnost i těch manželství, které z různých důvodů nevychovávat žádného potomka. Hlavním účelem manželství není plození a výchova dětí, ale především společný život v lásce, jehož vrcholem jsou děti.¹⁷⁰ Pokud není zplození nového života možné, manželství tím neztrácí svou cenu. Tito manželé se mohou věnovat i jiným důležitým službám lidskému životu.¹⁷¹

Oba manželé mají stejné povinnosti a práva patřící k manželskému životu.¹⁷² Tímto nejsou myšleny jen tělesné a hmotné potřeby, ale rozhodnutí pro celoživotní odevzdání se a přijetí jeden druhého, ve všech oblastech života, se všemi nedostatky a rozdíly, které mezi sebou muž a žena mají. Důraz je kladen na vytvoření životního harmonického společenství manželů, stejnou osobní důstojnost, vzájemnou pomoc, porozumění a sebedarování, což je vyjádřeno i manželským slibem, který si nupturienti dávají. Manželé mají mít nejen společné povinnosti, práva, majetek, bydlení, ale mají sdílet celý život a také společný věčný cíl, tedy spásu.¹⁷³

---

¹⁶⁷ Zrušení svátostného manželství je právně možné papežskou dispensí pouze z důvodu nedovršení manželství souložím po jeho uzavření, tedy nedokonaného manželství. Ukončení nesvátostného manželství zrušením připouští kanonické právo výlučně ve prospěch života z víry. Pro rozšiřující výklad je potřeba použít CIC/1983 a odbornou literaturu, např. NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*, s. 170–185.

¹⁶⁸ KAŠNÝ, Jiří. *Manželství v západní tradici: soubor kanonických studií*, s. 34–38.

¹⁶⁹ GS, č. 50.

¹⁷⁰ Srov. GS, č. 50.

¹⁷¹ Srov. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio: apoštolská adhortace Jana Pavla II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě* z 22. listopadu 1981, č. 14.

¹⁷² Srov. CIC/1983 kán. 1135.

¹⁷³ Srov. POLÁŠEK, František. *Discretio iudicii: nutné k platnému manželskému souhlasu v kodexech církevního práva z roku 1917 a 1983*, s. 81–82.

4 KOMPARACE SEKULÁRNÍ A KANONICKÉ ÚPRAVY

V předchozích kapitolách byly popsány způsoby vzniku manželství jak v sekulárním, tak kanonickém právu včetně souvisejících morálních otázek. V této kapitole budou výše uvedené poznatky shrnuty a metodou komparace srovnány. Jednotkami komparace jsou předoddavkové řízení, samotný vznik manželství řádnou a mimořádnou formou, okolnosti bránící uzavření manželství, znaky a účel manželství.

4. 1 PŘEDODDAVKOVÉ ŘÍZENÍ

Oběma formám vzniku manželství musí předcházet předoddavkové řízení. U obou je povinné předoddavkové řízení na matričním úřadě, tedy předložení stanovených dokladů a učinění předepsaných prohlášení. Výsledkem řízení je vydání osvědčení o tom, že jsou snoubenci právně způsobilí k uzavření manželství. Bez tohoto osvědčení by církevně uzavřené manželství nebylo z hlediska českého právního řádu platné. Osvědčení však obsahuje potvrzení o tom, že snoubenci splnili všechny požadavky stanovené sekulárním právem, nikoli kanonickým. Může se tedy stát, že ačkoliv matrika osvědčení vydá, nebude uzavření katolického manželství možné pro existující překážky nebo zákazy manželství dle práva kanonického. V případě katolického sňatku tedy probíhá další právní příprava spočívající v předložení stanovených dokladů a sepsání prohlášení dle církevních předpisů.

Uzavření katolického sňatku ovšem kromě přípravy právní, vyžaduje i přípravu osobnostní. Na pastorační péči o budoucí manžele je kladen velký důraz, neboť manželství není považováno pouze za právní stav, ale křesťanské povolání, tedy závažné rozhodnutí na celý život. Osobnostní přípravu, tak jak ji zná a požaduje kanonická úprava, sekulární úprava nezná.

Před katolickým sňatkem se také konají ohlášky, které představují další ze způsobů zjišťování okolností bránících uzavření manželství. Tento institut sekulární právo rovněž nezná.

4. 2 VZNIK MANŽELSTVÍ

Občanské i katolické manželství má smluvní charakter. Smluvními stranami jsou muž a žena, předmětem smlouvy je manželství, které vzniká projevením souhlasu, tedy úkonem vůle. Souhlas musí být udělen bezvadně, tedy svobodně, úplně a uváženě. Sňatečná vůle musí být vyjádřena před příslušným orgánem a v přítomnosti dvou svědků. Toto jsou podstatné prvky vzniku manželství a jsou společné pro obě formy. Lze tedy říci, že v případě občanského sňatku

jde o sekularizovanou tzv. tridentskou formu uzavření manželství, která je v katolické církvi používána od 16. století a je platná dodnes.

Katolické manželství má navíc kromě smluvní i svátostnou povahu, která symbolizuje jedinečný vztah Krista a církve. Takto pojmát občanské manželství není z povahy věci možné, neboť sekulární úprava není a ani nemůže být spojena s katolickým či jiným náboženstvím.

Nežli je přistoupeno k projevu sňatečné vůle, snoubenci při občanském obřadu v souladu s občanským zákoníkem uvedou, že jim nejsou známy překážky, které by jim bránily uzavřít manželství, navzájem znají svůj zdravotní stav a zvážili uspořádání budoucích majetkových poměrů, svého bydlení a hmotné zajištění po uzavření manželství. V případě katolického sňatku se oddávající před přistoupením k samostatným manželským slibům rovněž snoubenců dotazuje otázkami, ovšem toliko na podstatu a poslání křesťanského manželství, nikoli na překážky, zdravotní stav a budoucí hmotné uspořádání. Tyto otázky jsou zjišťovány v souladu s platnou sekulární legislativou také, ovšem v rámci sepisování protokolu během předdodavkového řízení.

Sňatečný obřad má být u obou forem veřejný a slavnostní. Místo uzavření manželství v případě občanského sňatku může být obvyklé, jakou je obřadní síň, tak neobvyklé, neboť orgán veřejné moci přihlíží k přání snoubenců. Místem katolického sňatku je farní kostel. Možnost uzavření manželství v jiném kostele nebo kapli je možné jen s dovolením ordináře nebo faráře. Pouze v případě sňatku mezi katolickou stranou a stranou nepokřtěnou může k uzavření manželství dojít i na jiném vhodném místě. Tím ale není míněna možnost neobvyklého místa jako v případě občanského sňatku. Zachován totiž musí být průběh obřadu dle liturgických předpisů katolické církve. V případě občanského sňatku není forma obřadu tolik podstatná a lze ji dle okolností přizpůsobovat.

Uzavření občanského i katolického sňatku se zaznamenává do knihy manželství vedené matričním úřadem a manželům je vydán oddací list. V případě uzavření katolického sňatku dojde navíc i k zaznamenání do matriky oddaných, matriky pokřtěných a je vyhotoveno potvrzení o sňatku.

4. 3 MIMOŘÁDNÉ ZPŮSOBY UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ

Jak sekulární, tak kanonické právo umožňuje kromě řádné formy uzavření manželství, také mimořádnou. Obě znají uzavření manželství v přímém ohrožení života některého ze snoubenců, kdy nemusí být dodrženy běžně vyžadované podmínky, absentuje předdodavkové řízení

a dochází k celkovému zjednodušení. Povinnost přítomnosti dvou svědků ale zůstává zachována. Podmínkou pro tento postup je stav přímého ohrožení života jednoho nebo obou ze snoubenců v době, kdy chtějí uzavřít manželství, avšak jsou stále schopni rozpoznat důsledky svého jednání. Občanský sňatečný obřad na území České republiky je v takovém případě oprávněn provést každý orgán veřejné moci oprávněný provádět sňatečný obřad, a to na kterémkoli místě. Mimo území České republiky může obřad provést také velitel námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky nebo velitel letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice nebo velitel vojenské jednotky České republiky v zahraničí, je-li alespoň jeden ze snoubenců státním občanem České republiky. Katolické manželství je však možné uzavřít i bez přítomnosti a součinnosti příslušného oddávajícího, není-li duchovní dosažitelný. Je-li však možné nějakého kněze nebo jáhna povolat, má tak být učiněno.

Kanonické právo dále zohledňuje případy, kdy není možné se po dobu alespoň jednoho měsíce obrátit na kompetentního oddávajícího nebo by to bylo možné jen se závažnými nesnáze. I v těchto případech lze platně a dovoleně uzavřít sňatek pouze před dvěma svědky.

V sekulární právní úpravě jde dále o možnost uzavřít manželství mimo území České republiky před diplomatickou misí nebo konzulárním úřadem České republiky a před příslušným úřadem cizího státu.

Sekulární i kanonická právní úprava připouští možnost uzavření manželství prostřednictvím zástupce na základě plné moci. Kanonické právo sice tuto možnost nepovažuje za mimořádný způsob uzavření manželství tak jako sekulární úprava, nicméně jde o totožný institut, s obdobnými požadavky. Kanonické právo však umožňuje uzavření manželství prostřednictvím zástupce pro obě strany, sekulární připouští zastoupení pouze jedné z nich.

Zcela specifickou formou katolického manželství je tajné manželství s neveřejným sňatkem. Sekulární úprava tajnou formu uzavření manželství vůbec nezná.

4. 4 OKOLNOSTI BRÁNÍCÍ UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ

Sekulární i kanonické právní předpisy stanovují okolnosti bránící uzavření manželství. Jejich smyslem je chránit zájmy jednotlivců a zájmy společnosti i hodnoty manželství, potažmo rodiny.

Občanský zákoník hovoří o zákonných překážkách. Jde o nedostatek svéprávnosti (ať už z důvodu věku, omezení způsobilosti k právním úkonům nebo psychické poruchy), existenci jiného manželství nebo registrovaného partnerství (tedy rozpor s principem monogamie), příbuzenství

(mezi předky a potomky nebo mezi sourozenci ať pokrevními nebo zákonnými), poručenství, pěstounství a svěřenectví. Manželství není platné ani v případě, že k uzavření manželství došlo pod nátlakem při použití násilí nebo vyhrožováním násilím nebo pokud byl projev sňatečné vůle učiněn v důsledku omylu o totožnosti snoubence nebo o povaze sňatečného právního jednání. Pokud v těchto případech dojde k uzavření manželství, jde o neplatné manželství. Dokud ovšem není takové manželství prohlášeno soudem za neplatné, je považováno za platné a teprve až když je prohlášeno za neplatné, je považováno za neuzavřené. Od neplatného manželství občanský zákoník odlišuje zdánlivé manželství, které nemá žádné právní účinky od počátku. Jde o případy, kdy alespoň u jedné z osob, které hodlaly uzavřít manželství, nebyly v projevu vůle o vstupu do manželství nebo sňatečném obřadu nebo v souvislosti s ním splněny náležitosti, na jejichž splnění zákon bezvýhradně trvá. Jde o případy, kdy by bylo manželství uzavřeno nezletilým mladším šestnácti let, pokud by absentovalo souhlasné prohlášení o vstupu do manželství, bylo uzavřeno mezi osobami téhož pohlaví, před jiným než kompetentním orgánem, snoubenci by neměli platné osvědčení matričního úřadu o způsobilosti k uzavření manželství v případě církevního sňatku nebo v případě manželství uzavřeného prostřednictvím zástupce nebyl v plné moci označen druhý snoubenec, s nímž má být manželství uzavřeno.

Okolnostmi bránícími uzavření manželství dle CIC/1983 jsou překážky a zákazy. Samostatnou kapitolou jsou dále nedostatky souhlasu. Zákazy působí nedovolenost manželství, nikoli neplatnost a lze je odstranit povolením místního ordináře. Překážky působí neplatnost manželství a děleny jsou na překážky pocházející z práva božského, které jsou absolutně nedispensovatelné a práva církevního, které až na výjimky dispensovat lze. Dispensační pravomoc je rozdělena mezi Apoštolský stolec a místního ordináře. Jde o překážku věku, překážku tělesné neschopnosti, překážku trvajících manželského svazku, překážku různosti náboženství, překážku svěcení, překážku řeholního slibu čistoty, překážku únosu nebo zadržování, překážku zločinu, překážku pokrevního příbuzenství, překážku zákonného příbuzenství, překážku švagrovství, překážku veřejné počestnosti.

Kanonické právo tedy zná překážek mnohem více. Některé z nich sekulární právo ani z povahy věci znát nemůže, jde o překážku řeholního slibu čistoty, překážku svěcení a překážku různosti náboženství. Sekulární právo nezná ani překážku veřejné počestnosti a překážku zločinu, které jsou morální povahy. Překážka tělesné neschopnosti rovněž není v občanském zákoníku obsažena, neboť brání naplnění podstaty katolického manželství, nikoli však občanského. Přísnější pohled je na překážku pokrevního příbuzenství, neboť zahrnuje i zákonné příbuzenství formou švagrovství. Překážku únosu nebo zadržování sekulární úprava v této podobě také nezná, nicméně ani občanský sňatek není platný, pokud k jeho uzavření došlo pod nátlakem, při

použití násilí nebo vyhrožování násilím. Rozdíl je také v pohledu na věk a svéprávnost ve smyslu omezení způsobilosti k právním úkonům. Zatímco kanonické právo obecně stanovuje věkovou hranici pro vstoupení do manželství u mužů po dovršení šestnácti let a u žen čtrnácti let, tak české sekulární právo hovoří o plnoletosti, která vzniká dovršením osmnácti let. Tuto věkovou hranici však lze soudním rozhodnutím ze závažných důvodů snížit na hranici šestnácti let. Vzhledem k tomu, že jednotlivé biskupské konference mohou stanovit věk vyšší a zároveň je třeba vycházet i ze sekulární právní úpravy, nejnižší věk, ve kterém je možné uzavřít katolický sňatek v České republice, je u obou pohlaví stanoven na šestnáct let. Omezení způsobilosti k právním úkonům je v sekulární právní úpravě řešen jako zákonná překážka, v kanonické jde o vadu souhlasu, v podstatě ale vyjadřují to samé. Rozdíl představuje i překážka trvalého manželství, kterou sice znají obě právní úpravy, obsahově se ale podstatně liší. Jednak sekulární úprava umožňuje zánik manželství rozvodem, jednak za trvalý svazek považuje i registrované partnerství. Dle kanonického práva může manželství zaniknout pouze absolutním způsobem smrtí jednoho z manželů, rozloučením manželství církevní autoritou, relativním způsobem, pokud je manželství pravomocně prohlášeno za neplatné od počátku nebo je-li jeden z manželů prohlášen za mrtvého. Rozvod manželství, jak jej zná sekulární právo, není dle kanonického práva možný. Institut registrovaného partnerství kanonické právo nezná vůbec. Je třeba zdůraznit i skutečnost, že kanonická překážka trvalého manželství se vztahuje i na osoby nepokřtěné, které uzavřely občanský sňatek, neboť církev na takové manželství nahlíží jako na přirozeně vzniklé. Kanonická forma je totiž možná a závazná jen u osob příslušných ke katolické církvi, a to jak v případě, že jsou ke katolické církvi příslušní oba snoubenci, tak i tehdy, když je příslušný jen jeden z nich.

Civilní právní úprava, jak již bylo uvedeno výše, rozlišuje neplatné a zdánlivé manželství. Pokud odpadne překážka, která uzavření manželství bránila, pak soud neplatnost takového manželství nevysloví a toto manželství se stává platným (konvaliduje automaticky). Proti tomu zdánlivé manželství, jelikož nemá žádné právní následky, neboť vůbec nevzniklo, nemůže ani konvalidovat po odpadnutí důvodu a trvá-li vůle k manželství, musí být sňatek uzavřen nově. Kanonické právo nerozlišuje neplatnost a neexistenci manželství, ale neplatnost a nedovolenost. Manželství neplatné pro existenci manželské překážky se ani po jejím případném odpadnutí či dispensování automaticky nestává platným, ale je třeba obnovy manželského souhlasu (prostá konvalidace). Spíše ve výjimečných případech a za podmínky faktického trvání manželského souhlasu lze manželství takto zplatnit administrativní cestou, reskriptem Apoštolského stolce nebo diecézního biskupa (sanace manželství). Za domnělé manželství se v kanonickém právu

považuje objektivně neplatné manželství, které bylo uzavíráno v dobré víře alespoň u jednoho z partnerů, a to až do doby, kdy se obě strany dovědí o jeho neplatnosti.

Snoubenci, kteří hodlají uzavřít katolický sňatek, tedy musí vyhovět sekulárnímu i kanonickému právnímu řádu, tedy být prosti překážek, které stanoví jak občanský zákoník, tak CIC/1983.

4. 5 ZNAKY A ÚČEL MANŽELSTVÍ

Sekulární i kanonické právo uvádí, že manželství má být trvalým svazkem muže a ženy. V požadavku na monogamii a rozdílnost pohlaví manželů panuje v právních řádech shoda, byť v současnosti u občanského sňatku sílí hlasy i jejich politická podpora pro liberalizaci a umožnění sňatku stejnopohlavních párů. V požadavku na trvalost svazku se již obě úpravy rozcházejí. Kanonická totiž výslovně hovoří o nerozlučitelnosti manželství jako o jednom ze stěžejních znaků manželství. Tento požadavek je navíc obsažen i ve svatebním slibu. S tím sekulární úprava nepočítá, neboť občanský zákoník zároveň upravuje i podmínky rozvodu manželství. Trvalostí se tak spíše myslí dlouhodobost. Sekulární úprava tak umožňuje sériovou monogamii, tedy postupné soužití s několika manželskými partnery. Zde můžeme vidět primární rozdíl v nahlížení na manželství. Požadavek trvalosti formou nerozlučitelnosti je jednoznačně křesťanský. Znak trvalosti manželství dle sekulární úpravy je tedy relativní a spíše než vyjádřením normy právní, je normou morální, neboť trvání manželství není státní mocí nijak vynucováno.

V katolickém manželství je monogamie navíc úzce spjata s věrností. Církev totiž trvá na výlučnosti manželství, vzájemné věrnosti manželů a vyloučení dalších osob než manželů. Věrnost je také součástí slibu, který si snoubenci dávají, a případná nevěra je tedy jeho porušením. Sekulární právní úprava sice rovněž hovoří o věrnosti, ovšem ne jako o podstatném znaku manželství, ale zmiňuje ji v souvislosti s právy a povinnostmi manželů. Za porušení však nestanoví žádnou sankci. Opět jde tedy o vyjádření normy morální.

Hlavní účely manželství jsou v sekulární i kanonické právní úpravě obdobné, jde o založení rodiny, výchovu dětí, vzájemnou podporu a pomoc. Obecně je možné říci, že občanské i katolické manželství má přinášet dobro manželům a jejich dětem.

Postavení manželů je, co se týče vzájemných práv a povinností, v obou právních úpravách zásadně stejné, neboť vychází z obecně uznávaného principu rovnosti. Jde o soubor morálních a právních pravidel, které společnost vytváří a jejichž dodržování očekává. Právní řády nejsou schopny postihnout všechny každodennosti života a jeho eventuality, proto uvádí jen ty

nejzásadnější a lze říci, že se vesměs shodují. Manželé spolu mají žít, respektovat svoji důstojnost, pečovat o děti, vychovávat je apod.

Sňatkem dávají snoubenci společnosti najevo, že na sebe berou práva a povinnosti v tomto závazku obsažená. Sňatečný rituál je způsob, kterým se vyrovnávají s přechodem do nové fáze života, berou na sebe novou společenskou roli a status. U katolického sňatku je toto patrnější, a to tím, že si snoubenci během obřadu vyměňují slib, kterým se navzájem „odevzdávají“ a „přijímají“, a také otázky, které jsou jim kladeny, jsou zaměřeny na podstatu a poslání manželství, nikoli na budoucí uspořádání. V případě katolického manželství je třeba si také uvědomit, že toto není založeno jen na vztahu mezi manželi, ale také na vztahu k Bohu jako základu a cíli. Katolické manželství tedy nemůže sledovat jen cíle pozemské, ale také cíl věčný, kterým je spása. Obě formy uzavření manželství vytváří společenství, katolické manželství je ale nadto díky svátostnosti společenstvím v Ježíši Kristu.

ZÁVĚR

Cílem práce byl popis legislativních aspektů vzniku manželství a s nimi souvisejících morálních hledisek v případě občanského a katolického sňatku v České republice, a jejich vzájemné srovnání. Práce reflektuje pouze aktuálně platnou úpravu, nikoli historický vývoj.

Z tohoto důvodu byla zvolena komparativní metoda, pomocí které bylo možné poukázat na shody, podobnosti a odlišnosti jak sekulární a kanonické právní úpravy vzniku manželství, tak související morální otázky. Jednotkami komparace byly předoddavkové řízení, samotný vznik manželství řádnou a mimořádnou formou, okolnosti bránící uzavření manželství, znaky a účel manželství. V úvahu byly brány i vzájemné vazby a působení mezi srovnávanými systémy, které tvořily komparační situaci.

Provedená komparace jednoznačně potvrzuje obecně známý fakt, že sekulární manželské právo z kanonického vychází a normy právní se v této oblasti prolínají s normami mravními a mnohdy je od sebe nelze jednoznačně oddělit.

Lze říci, že podoba občanského sňatku je sekularizovanou tzv. tridentskou formou uzavření katolického manželství, proto se v nejednom shoduje, v mnohém ale podstatně liší. Zejména z hlediska morálního je na sňatek a manželství v sekulárním právu nahlíženo poněkud odlišně než v úpravě kanonické. Předpisy římskokatolické církve jsou celkově podrobnější a komplexnější, na snoubence a kvalitu jejich manželského souhlasu kladou vyšší požadavky než předpisy sekulární.

Obě právní úpravy se shodují v tom, že manželství je monogamní a trvalý svazek muže a ženy. Při jeho vzniku musí být dodržena daná forma, tedy svobodně a veřejně projevovaný souhlas obou snoubenců o tom, že vstupují do manželství před orgánem veřejné moci nebo orgánem církve a před dvěma svědky. Snoubenci rovněž musí být prosti překážek bránících uzavření manželství. Manželství má přinášet dobro manželům i jejich dětem a manželé si mají být ve svých právech i povinnostech rovni.

Při podrobnějším srovnání ale vyvstávají značné rozdíly spočívající právě v kladených nárocích a obsahu jednotlivých ustanovení. Např. požadavek monogamie je v případě katolického manželství úzce spjat s věrností, neboť církev trvá na výlučnosti manželství, vzájemné věrnosti manželů a zřeknutí se paralelních partnerských vztahů. Požadavek trvalosti je pak pojmán v souladu s principem nerozlučitelnosti jako celoživotní svazek, bez možnosti rozvodu jako

u občanského manželství. Trvalost manželství dle sekulární úpravy je tedy relativní a myslí se jí spíše dlouhodobost.

Sňatkem dávají snoubenci společnosti najevo, že na sebe berou práva a povinnosti v tomto závazku obsažená. Sňatečný rituál je způsob, kterým se vyrovnávají s přechodem do nové fáze života, berou na sebe novou společenskou roli a status. U katolického sňatku je toto patrnější tím, že si snoubenci během obřadu vyměňují slib, kterým se navzájem „odevzdávají“ a „přijímají“, a také otázky, které jsou jim kladeny, jsou zaměřeny na podstatu a poslání manželství, nikoli na budoucí uspořádání. Vyšší nároky jsou kladeny i na provedení samotného sňatečného obřadu, co se týče požadavku slavnostnosti, veřejnosti a důstojnosti. I v případě odhlédnutí od náboženského významu liturgických předpisů (ačkoliv jej nikdy zcela oddělit nelze), je možné říci, že sekulární úprava je mnohem volnější. Neobvyklá místa či neobvyklý průběh dle požadavků snoubenců jsou v případě občanského sňatku možné, v případě katolického sňatku vyloučené. U občanského sňatku není forma obřadu tolik podstatná a lze ji dle okolností a přání snoubenců přizpůsobovat.

Sekulární úprava rovněž vůbec nezná osobnostní přípravu na manželství, ale pouze právní, spočívající v předložení stanovených dokladů a učinění předepsaných prohlášení, nezná ani institut ohlášek.

Okolnosti bránící platnému uzavření manželství jsou mnohem podrobněji a přísněji upraveny v právu kanonickém, nutno však podotknout, že některé ani z podstaty věci sekulární úprava znát nemůže, neboť není a ani nemůže být vázána žádnou náboženskou ideologií.

Zcela specifickou formou katolického manželství je tajné manželství s neveřejným sňatkem. Sekulární úprava tuto formu uzavření manželství vůbec nezná.

V případě katolického manželství je třeba si uvědomit, že toto není založeno jen na vztahu mezi manželi, ale také na vztahu k Bohu jako základu a cíli. Katolické manželství tedy nemůže sledovat jen cíle pozemské, ale také cíl věčný, kterým je spása, což se promítá i do právních a morálních požadavků. Obě formy uzavření manželství vytváří společenství, katolické manželství je ale nadto díky svátostnosti společenstvím v Ježíši Kristu. Nutno ovšem podotknout, že takto pojímat občanské manželství není možné, neboť sekulární úprava není a ani nemůže být, jak již bylo uvedeno, spojena s katolickým či jiným náboženstvím. Může jen z určitých hodnot či požadavků, které z náboženství vycházejí a jsou společností obecně přijímány, vycházet a zahrnovat je.

ANOTACE

Název práce: MORÁLNĚ-PRÁVNÍ ASPEKTY SŇATEČNÉHO OBŘADU V PŘÍPADĚ
OBČANSKÉHO A KATOLICKÉHO SŇATKU V ČESKÉ REPUBLICE

MORAL-LEGAL ASPECTS OF WEDDING CEREMONY IN CIVIL AND
CATHOLIC MARRIAGE IN CZECH REPUBLIC

Autor: Mužíková Tereza

Instituce: Katedra systematické teologie CMTF UP v Olomouci

Vedoucí práce: ThLic. ICLic. Vladimír Filo

Počet stran: 50

Počet znaků: 91575 bez mezer, 107013 včetně mezer

Počet příloh: 4

Počet titulů použité literatury: 37

Poznámka k rozsahu práce:

Po dohodě s vedoucím práce byl text redigován tiskovými charaktery Calibri o velikosti 11 bodů s řádkováním 1,5. Rozsah práce daný počtem znaků včetně mezer podle počítání textového editoru MS Word činí 107565 znaků, tedy 59 normostran.

Práce je zaměřena na legislativní aspekty vzniku manželství a s nimi související morální hlediska v případě občanského a katolického sňatku v České republice. Nejprve jsou vymezeny a vysvětleny základní pojmy. Dále je popsán vznik manželství občanskou formou sňatku, tedy dle sekulární právní úpravy a vznik manželství kanonickou formou sňatku, tedy dle kanonického práva s přihlédnutím k sekulární právní úpravě. Závěrečná část je věnována hlavnímu účelu práce, kterým je komparace jednotlivých právních a morálních aspektů vzniku manželství v případě občanského a katolického sňatku. Jde o shrnutí celé práce se zdůrazněním hlavních specifik obou úprav.

Klíčová slova: sňatečný obřad, manželství, sekulární právo, kanonické právo, morálka

Thesis is focused on legislative aspects of marriage and related moral aspects in case of wedding ceremony in civil and Catholic marriage in Czech Republic. The basic concepts are explained first. Further is described the emergence of marriage by civil wedding ceremony according to secular law and the emergence of marriage by canonical form of marriage according to canon law taking into account secular legislation. Final part is dedicated to the main purpose of the thesis which is comparison of individual legal and moral aspects of marriage in case of civil and Catholic marriage. It is the thesis's summary emphasizing the main specifics of both legal regulations.

Keywords: wedding ceremony, marriage, secular law, canonical law, morality

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Zákonné normy:

Kodex kanonického práva. Praha: ZVON, 1994. 812 s. ISBN 80-7113-082-6.

Zákon Parlamentu České republiky č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon Parlamentu České republiky č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Tištěné zdroje:

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih). Český ekumenický překlad. 13. vyd., 4. opravené. Praha: Česká biblická společnost, 2007. 1378 s. ISBN 80-85810-57-3.

DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku.* Praha: Linde, 2013. 175 s. ISBN 978-80-7201-930-4.

DUDA, Ján. *Katolícke manželské právo.* Spišské Podhradie: Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, 1996. 290 s. ISBN 80-7142-041-7.

ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 316 s. ISBN 978-80-7478-013-4.

FRANTIŠEK. *Amoris laetitia: Radost z lásky: posynodální apoštolská exhortace o lásce v rodině.* Praha: Paulínky, 2016. 230 s. ISBN 978-80-7450-225-5.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie.* Praha: Argo, 2013. 1049 s. ISBN 978-80-257-0807-1.

GRINC, Jaroslav. *Právo pro politology.* Praha: Grada, 2010. 160 s. ISBN 978-80-247-2921-3.

HRDINA, Ignác Antonín. *Kanonické právo: zvláštní část.* Plzeň: Západočeská univerzita, 1996. 201 s. ISBN 80-7082-286-4.

HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655–975): komentář.* Praha: C.H. Beck, 2014. 1349 s. ISBN 978-80-7400-503-9.

II. Vatikánský koncil. *Konstituce o posvátné liturgii Sacrosantum Concilium*. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: ZVON, 1995. 603 s. ISBN 80-7113-089-3, s. 125–169.

II. Vatikánský koncil. *Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě Gaudium et spes*. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: ZVON, 1995. 603 s. ISBN 80-7113-089-3, s. 173–265.

JAN PAVEL II. *Familiaris consortio: apoštolská adhortace Jana Pavla II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě z 22. listopadu 1981*. 2. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství, 1996. 101 s. ISBN 807113161X. ISBN 80-7113-067-2.

JAN PAVEL II. *Veritatis splendor: encyklika Jana Pavla II. o základech morálního učení církve z 6. srpna 1993*. Praha: Zvon, 1994. 131 s. ISBN 80-7113-114-8.

KAŠNÝ, Jiří. *Manželství v západní tradici: soubor kanonických studií*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2006. 103 s. ISBN 80-7040-921-5.

Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. 817 s. ISBN 80-7192-488-1.

MADAR, Zdeněk a kol. *Slovník českého práva. 1. díl (A – O)*. 2. vyd., rozšířené a podstatně přepracované podle stavu k 1. 1. 1999. Praha: Linde, 1999. 923 s. ISBN 80-7201-150-2.

MENKE, Monika. *Soudnictví římskokatolické církve v českých zemích v období kodifikovaného kanonického práva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 271 s. ISBN 978-80-244-4804-6.

NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve: s ohledem na platné české právo*. Praha: Krystal OP, 2006. 215 s. ISBN 80-7195-065-3.

NOVOTNÝ, Petr a kol. *Nový občanský zákoník – Rodinné právo. 2.*, aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. 208 s. ISBN 978-80-271-0431-4.

PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017. 3053 s. ISBN 978-80-7400-653-1.

POLÁŠEK, František. *Církevní manželství podle kanonického práva*. Praha: Česká katolická Charita, 1990. 108 s. ISBN nevedeno.

POLÁŠEK, František. *Discretio iudicii: nutné k platnému manželskému souhlasu v kodexech církevního práva z roku 1917 a 1983*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1995. 103 s. ISBN neuvedeno.

POLIŠENSKÁ, Petra, FEBEROVÁ, Radka, STUHLÍK, Zdeněk. *Rodinné právo - manželství: výklad k manželství a výběr z důležitých soudních rozhodnutí, zejména Nejvyššího soudu v oblasti rodinného práva podle hlavy I. občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 260 s. ISBN 978-80-7552-902-2.

SKOBLÍK, Jiří. *Přehled křesťanské etiky*. Praha: Karolinum, 1997. 319 s. ISBN 80-7184-357-1.

SPIRIT, Michal. *Úvod do studia práva*. 2. vyd., aktualizované dle nového občanského zákoníku. Praha: Grada, 2014. 192 s. ISBN 978-80-247-5280-8.

Svatební obřady: římský rituál nově uspořádaný podle ustanovení Druhého vatikánského koncilu, vydaný papežem Pavlem VI. a upravený péčí papeže Jana Pavla II. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. 136 s. ISBN 978-80-7192-987-1.

ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej. *Manželství*. Praha: Leges, 2014. 336 s. ISBN 978-80-7502-046-8.

ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: komentář. Svazek II, (§ 655 až 975)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 731 s. ISBN 978-80-7478-457-6.

TRETERA, Jiří Rajmund. *Církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1993. 219 s. ISBN neuvedeno.

TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK Záboj. *Církevní právo*. Praha: Leges, 2016. 424 s. ISBN 978-80-7502-192-2.

TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj. *Slovník církevního práva*. Praha: Grada, 2011. 147 s. ISBN 978-80-247-3614-3.

Elektronické zdroje:

NĚMEC, Damián. Možnost církevní svatby katechumenů [online]. *Teologické texty*, č. 1/2005 [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2005-1/Moznost-cirkevni-svatby-katechumenu.html>.

Směrnice České biskupské konference pro přípravu na svátost manželství v České republice. [online]. Praha: Česká biskupská konference, 2017, 18 s. [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: https://rodiny.cz/wp-content/uploads/2017/10/42_smernice-pro-pripravu-na-svatost-manzelstvi_web_final.pdf.

Sociologická encyklopedie [online]. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, ©2017–2019, poslední aktualizace 20. 1. 2019 [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Hlavní_strana.

SEZNAM ZKRATEK

občanský zákoník – zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon o matrikách – zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

CIC – Kodex kanonického práva (Codex Iuris Canonici)

CIC/1983 – verze Kodexu kanonického práva (Codex Iuris Canonici) promulgovaná v roce 1983

CCEO – Kodex kánonů východních církví (Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium)

KKC – Katechismus katolické církve

GS – pastorální konstituce o církvi v dnešním světě Gaudium et spes

SC – konstituce o posvátné liturgii Sacrosanctum Concilium

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník k uzavření manželství

Příloha č. 2: Zápis žádosti o církevní sňatek

Příloha č. 3: Otázky před manželským slibem

Příloha č. 4: Manželský slib

DOTAZNÍK K UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ

	MUŽ	ŽENA
Jméno, popř. jména a příjmení		
Rodné příjmení		
Datum, místo a okres (stát) narození		
Rodné číslo		
Osobní stav		
Státní občanství		
Bydliště (trvalý pobyt)		

Prohlášení o uzavření manželství bychom chtěli učinit před

.....
(název úřadu)

v obřadní místnosti úřadu*)

na jiném vhodném místě*)

Jsme si vědomi, že při uzavření manželství jsme povinni učinit dohodu o užívání příjmení. Předběžně jsme se dohodli, že

a) příjmení jednoho z nás bude naším příjmením společným   muž: .....

žena: .....

b) si oba svá příjmení ponecháme a prohlásíme, které z našich příjmení bude příjmením našich dětí: .....

muž: .....

žena: .....

děti: .....

- c) příjmení jednoho z nás bude naším příjmením společným, a muž – žena *), jehož – jejíž *) příjmení nemá být příjmením společným, bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení
- muž: _____
žena: _____
děti: _____

Byli jsme poučeni o tom, že při zápisu uzavření manželství lze na základě žádosti ženy, již se uzavření manželství týká, uvést za stanovených podmínek v matriční knize příjmení, které bude po uzavření manželství užívat, v mužském tvaru.

Žena předběžně žádá, aby její příjmení ....., vyplývající z dohody o příjmení po uzavření manželství, bylo v knize manželství zapsáno v mužském tvaru: ....., protože je

- a) cizinkou,
- b) státní občankou České republiky, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině,
- c) státní občankou České republiky, jejíž manžel je cizinec,
- d) státní občankou České republiky, která je jiné než české národnosti.*)

Bereme na vědomí, že při sňatečném obřadu uvedeme, dříve než učiníme sňatečný projev vůle, že nám nejsou známy překážky, které by nám bránily uzavřít manželství, že navzájem známe svůj zdravotní stav a že jsme zvážili uspořádání budoucích majetkových poměrů, svého bydlení a hmotné zajištění po uzavření manželství.

Prohlašujeme, že nejsme ve vztahu poručníka a poručenice, dítěte a osoby, do jejíž péče bylo dítě svěřeno, nebo pěstouna a svěřeného dítěte.

Máme spolu již tyto děti – jméno a příjmení, datum a místo narození – dokládá se rodným listem dítěte (dětí):

_____

Dohoda o příjmení se bude vztahovat i na toto dítě (dětí) nevěsty, jehož (jejichž) otec není znám – dokládá se rodným listem dítěte (dětí):

_____

V _____ dne _____

_____
 podpis muže

_____
 podpis ženy

*) nehodící se škrtněte

7.	Pravomocný rozsudek o rozvodu předchozího manželství, nebo úmrtní list zemřelé manželky, popřípadě pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, nebo úmrtní list zemřelého partnera. Jde-li o cizince, úmrtní list není třeba předkládat, je-li tato skutečnost uvedena v dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství.	Pravomocný rozsudek o rozvodu předchozího manželství, nebo úmrtní list zemřelé manželky, popřípadě pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, nebo úmrtní list zemřelého partnera. Jde-li o cizince, úmrtní list není třeba předkládat, je-li tato skutečnost uvedena v dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství.

***) - občanský průkaz nebo cestovní doklad, jde-li o státního občana České republiky, - průkaz o povolení k pobytu nebo cestovní doklad anebo průkaz totožnosti občana členského státu Evropské unie, jde-li o cizince, - průkaz žadatele o udělení mezinárodní ochrany, jde-li o osobu, která podala žádost o udělení mezinárodní ochrany, - průkaz povolení k pobytu azylanta, jde-li o osobu, které byl udělen azyl, nebo - průkaz oprávnění k pobytu osoby požívající doplňkové ochrany, jde-li o osobu požívající doplňkové ochrany, - průkaz žadatele o udělení dočasné ochrany, jde-li o osobu, která podala žádost o udělení dočasné ochrany, nebo - průkaz cizince požívajícího dočasné ochrany, jde-li o osobu, které byla udělena dočasná ochrana.

****) Je-li snoubenec v rozhodné době státním občanem České republiky a považuje-li ho za svého občana také jiný stát, je rozhodné státní občanství České republiky. Je-li snoubenec v rozhodné době zároveň občanem několika cizích států, rozhoduje státní příslušnost nabytá naposled, pokud vzhledem k životním poměrům osoby nepřevažuje výrazně její poměr k jinému cizímu státu, jehož je občanem; v takovém případě rozhoduje státní příslušnost tohoto státu (§ 28 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém).

.....

razítko a podpis matrikáře

Příloha č. 2: Zápis žádosti o církevní sňatek

ZÁPIS ŽÁDOSTI O CÍRKEVNÍ SŇATEK

Osobní údaje v matrice budou uchovávány na farním úřadě. Církev římskokatolická vede registr osob hlásících se k Církvi římskokatolické.

Otázky pro ŽADATELE

01	Chcete uzavřít církevní sňatek. Budete na položené otázky odpovídat upřímně, podle pravdy a svého nejlepšího svědomí? .....
02	Titul, jméno, příjmení, rodné příjmení, liší-li se od stávajícího a adresa trvalého pobytu: .....
03	Předložený průkaz totožnosti: ..... Povolání: .....
04	Narozen dne ..... v ..... okres .....
05	Náboženství: pokřtěný-katolík / pokřtěný-nekatolík / nepokřtěný ¹ ..... Změnil jste je někdy? .....
06	Datum a místo křtu: ..... dle matriky pokřtěných farního úřadu v ..... ze dne ² ..... čj. .... kniha ..... str. .... č. .... Poznámka (z potvrzení o křtu): .....
07	Navštěvoval jste výuku náboženství? ..... Jak dlouho? ..... Byl jste u 1. sv. přijímání? ..... Jste birmován? .....
08	Kanonické bydliště (adresa, farnost – dle kán. 102 CIC): .... Telefon: .....
09	Rodiče (jména a příjmení, též rodná příjmení ³ , náboženství ⁴ a adresa trvalého pobytu): otec: ..... matka: .....
10	Stav: svobodný / rozvedený / vdovec / pro církevní obor svobodný ¹ ..... Kolikátý sňatek uzavíráte? .....
11	<i>K rozvedenému: viz přílohu Doplněk k zápisu u rozvedené(ho).</i>
12	<i>Ke vdovci:</i> Jméno a datum úmrtí manželky: ..... podle úmrtního listu: ..... Máte děti z dřívějšího manželství? ..... Je žadatelka příbuzná s vaší zemřelou manželkou (viz kán. 1092 CIC)? .....
13	Zvolil jste si žadatelku za manželku dobrovolně? ..... Nutí vás někdo k tomuto církevnímu sňatku (násilí, strach)? .....
14	Rozhodujete se pro manželství ve stavu vnitřního zmatku nebo pochybností? ..... Máte nějaký právní závazek, který by mohl mít vliv na vaše budoucí manželské soužití? ..... Máte nějaký mravní závazek, který by mohl mít vliv na vaše budoucí manželské soužití? .....

Otázky pro ŽADATELKU

01	Chcete uzavřít církevní sňatek. Budete na položené otázky odpovídat upřímně, podle pravdy a svého nejlepšího svědomí? .....
02	Titul, jméno, příjmení, rodné příjmení, liší-li se od stávajícího a adresa trvalého pobytu: .....
03	Předložený průkaz totožnosti: ..... Povolání: .....
04	Narozena dne ..... v ..... okres .....
05	Náboženství: pokřtěná-katolička / pokřtěná-nekatolička / nepokřtěná ¹ ..... Změnila jste je někdy? .....
06	Datum a místo křtu: ..... dle matriky pokřtěných farního úřadu v ..... ze dne ² ..... čj. .... kniha ..... str. .... č. .... Poznámka (z potvrzení o křtu): .....
07	Navštěvovala jste výuku náboženství? ..... Jak dlouho? ..... Byla jste u 1. sv. přijímání? ..... Jste biřmována? .....
08	Kanonické bydliště (adresa, farnost – dle kán. 102 CIC): .... Telefon: .....
09	Rodiče (jména a příjmení, též rodná příjmení ³ , náboženství ⁴ a adresa trvalého pobytu): otec: ..... matka: .....
10	Stav: svobodná / rozvedená / vdova / pro církevní obor svobodná ¹ ..... Kolikátý sňatek uzavíráte? .....
11	<i>K rozvedené: viz přílohu Doplněk k zápisu u rozvedené(ho)</i>
12	<i>Ke vdově:</i> Jméno a datum úmrtí manžela: ..... podle úmrtního listu: ..... Máte děti z dřívějšího manželství? ..... Je žadatel příbuzný s vaším zemřelým manželem (viz kán. 1092 CIC)? .....
13	Zvolila jste si žadatele za manžela dobrovolně? ..... Nutí vás někdo k tomuto církevnímu sňatku (násilí, strach)? .....
14	Rozhodujete se pro manželství ve stavu vnitřního zmatku nebo pochybností? ..... Máte nějaký právní závazek, který by mohl mít vliv na vaše budoucí manželské soužití? ..... Máte nějaký mravní závazek, který by mohl mít vliv na vaše budoucí manželské soužití? .....

¹ Nehodící se škrtněte. Náboženství – u nepokřtěných lze specifikovat, např. bez vyznání / židovské / islám; stav – lze ponechat více možností, je nutné dotázat se na všechna předchozí manželství.

² Potvrzení o křtu ne starší než tři měsíce.

³ Rodné příjmení matky.

⁴ Pokud je otec řeckokatolík, potomek je také řeckokatolík.

DALŠÍ ÚDAJE

26 Poučení žadatelů ⁵ vykonáno (kým, kde, data setkání nebo počet):	
27 Udělená dovolení a dispense (uvést a všechna příložit):	
28 Vykonání předmanželského šetření bylo svěřeno dne ..... (komu): ..... <div style="text-align: center;">.....</div> farář/administrátor	
29 Delegace (k platnosti – kán. 1111 § 1 a 2): Zmocnění oddat tyto žadatele ve zdejší farnosti uděleno dne ..... čj. .... (komu: knězi, jáhnu): ..... <div style="text-align: center;">.....</div> farář/administrátor	
30 Licence (k dovolenosti – kán. 1114-1115): Propuštění žadatelů k církevnímu sňatku do farnosti místa sňatku v: ..... dáno dne ..... čj. .... <div style="text-align: center;">.....</div> farář/administrátor farnosti žadatele/žadatelky	
31 Ohlášky ve farnosti ženicha ⁶ vykonány dne: ..... z případného důvodu: ..... jiné případné šetření:	31 Ohlášky ve farnosti nevěsty ⁶ vykonány dne: ..... z případného důvodu: ..... jiné případné šetření: .....
32 Potvrzuji, že předmanželské šetření bylo uzavřeno s tím, že nic nebrání platnému uzavření církevního manželství. <div style="text-align: center;">.....</div> farář/administrátor	
33 Žadatelé byli církevně oddáni dne ..... v	
34 Svědék ženicha: Jméno a příjmení: ..... Bydliště: ..... okres	
34 Svědék nevěsty: Jméno a příjmení: ..... Bydliště: ..... okres	
35 Ne temere (kán. 1122 § 2) bylo zasláno do farnosti místa křtu – manžela: do farnosti ..... dne ..... čj. .... – manželky: do farnosti ..... dne ..... čj.	

⁵ Dle Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství (fialová brožura ČBK č. 35).

⁶ Farnost dle kanonického bydliště. Pravidla pro ohlášky manželství viz partikulární zákon PZ 4.3.

Doplněk k zápisu (u rozvedených)	
Já podepsaný(á) přísahám Bohu všemohoucímu, že o svém manželství, uzavřeném občansky (nebo církevně podle obřadu nekatolického) budu vypovídat podle pravdy a podle svého nejlepšího svědomí. Tak mi pomáhej Bůh a tato svatá evangelia.	
Kdy a kde jste uzavřel(a) občanský (nekatolický či katolický) sňatek? Když katolický, žije váš (vaše) dřív. manžel(ka) (imp. ligaminis – kán. 1085)? (Dva nekatolíci uzavírají i mimo církev římskokatolickou nerozluč. manželství)	
Vaše náboženství v době uzavření rozloučeného manželství? Vystoupil(a) jste z katolické církve (kdy a jakou formou)?	
Váš stav před uzavřením rozv. manželství (svob., rozv., vdovec, vdova)?	
Uzavřel(a)-li sňatek jako rozv., je třeba o min. sňatku sepsat samostatný dodatkový protokol.)	
Bývalý(á) manžel(ka) – jméno: Datum a místo narození: Datum a místo křtu (obřad): Jeho (její) stav před uzavřením rozv. manželství: Jeho (její) náboženství v době uzav. rozv. manželství:	
v jaké církvi:	
Měli jste možnost uzavřít sňatek před katolickým knězem? Proč jste tak neučinili?	
Děti z dřívějšího manželství (jména a rok narození, jejich vyznání): U koho bydlí (nezletilí)? Plníte své závazky vůči nim (event. vůči býv. manželce/manželovi – kán. 1071 § 1,3)?	
Kým, kde, kdy (č.j.) bylo vaše manželství - rozvedeno? - prohlášeno neplatným?	
Bylo vaše dřívější manželství církevně konvalidováno nebo sanováno?	
Není žadatelka dcerou nebo matkou vaší býv. manželky (publ. honestas – kán. 1093)? Není žadatel synem nebo otcem vašeho býv. manžela (publ. honestas – kán. 1093)?	
Ověření údajů u příslušné farnosti: a) u farnosti křtu: Není u křestního zápisu poznámka o dřívějším církv. sňatku (Ne temere)? b) u farnosti v místě uzavření obč. sňatku: Nebyl tam uzavřen sňatek i církevně?	
V římskokatolické farnosti dne žadatel(ka) duchovní správce	

U smíšených manželství

Příslib katolické strany:

Prohlašuji, že ve svém zamýšleném manželství budu zachovávat a rozvíjet svou víru a žít podle ní. Budu se upřímně snažit, jak to ode mne má víra vyžaduje, aby naše děti byly pokřtěny a vychovány v katolické církvi. Budu respektovat náboženskou svobodu a svědomí své(ho) partnera (partnerky) a budu se starat o jednotu a stálost manželství a o udržování rodinného společenství.

podpis katolické strany

Prohlášení nekatolické strany:

Je mi známo výše uvedené písemné prohlášení katolické(ho) partnera (partnerky).

podpis nekatolické strany

Vyžadují-li to pastorační důvody, stvrdí se to pouze podpisy dvou svědků (stačí katolická strana a ten, kdo se snoubenci sepisuje protokol):

„Nekatolická strana byla informována o prohlášení katolické strany.“

.....
podpis

.....
podpis

Příloha č. 3: Otázky před manželským slibem

Kněz se snoubenců ptá na svobodu jejich rozhodnutí, na jejich vůli k věrnosti a na odhodlání přijmout a vychovávat děti.

N. a N., rozhodli jste se uzavřít manželství. Ptám se vás před církví a před Bohem: Je toto vaše rozhodnutí svobodné a upřímné?

Ženich a nevěsta odpovídají jednotlivě: Ano.

Chcete si slíbit lásku, úctu a věrnost. Ptám se vás před církví a před Bohem: Zavazujete se k tomu opravdu na celý život?

Ženich a nevěsta odpovídají jednotlivě: Ano.

Následující otázku je možno podle okolností vynechat, např. jsou-li snoubenci pokročilejšího věku.

Chcete založit rodinu. Ptám se vás před církví a před Bohem: Přijmete děti od Pána Boha ochotně a budete je vychovávat podle Božího zákona?

Ženich a nevěsta odpovídají jednotlivě: Ano.

Příloha č. 4: Manželský slib

Oddávající vyzve ženicha a nevěstu: Potvrďte toto své rozhodnutí podáním ruky a slavným slibem:

Ženich říká: Já, **N**, odevzdávám se tobě, **N**, a přijímám tě za manželku. Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost, že tě nikdy neopustím a že s tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti. K tomu ať mi pomáhá Bůh. Amen.

Nevěsta říká: Já, **N**, odevzdávám se tobě, **N**, a přijímám tě za manžela. Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost, že tě nikdy neopustím a že s tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti. K tomu ať mi pomáhá Bůh. Amen.

Nebo je možno použít následující formulí:

Ženich říká: Já, **N**, odevzdávám se tobě, **N**, a přijímám tě za svou manželku. Slibuji ti věrnost v časech dobrých i zlých, ve zdraví i nemoci, v hojnosti i nedostatku. Chci tě milovat a ctít po celý svůj život, dokud nás smrt nerozdělí.

Nevěsta říká: Já, **N**, odevzdávám se tobě, **N**, a přijímám tě za svého manžela. Slibuji ti věrnost v časech dobrých i zlých, ve zdraví i nemoci, v hojnosti i nedostatku. Chci tě milovat a ctít po celý svůj život, dokud nás smrt nerozdělí.

Z pastoračních důvodů lze projevit vzájemný souhlas následujícím způsobem: kněz klade otázku nejprve ženichovi, pak nevěstě, a oba postupně svůj souhlas stvrzují:

N, přijímáš **N** za manželku a slibuješ, že jí zachováš lásku úctu a věrnost, že ji nikdy neopustíš a že s ní poneseš všechno dobré i zlé až do smrti?

Ženich říká: Ano.

N, přijímáš **N** za manžela a slibuješ, že mu zachováš lásku úctu a věrnost, že ho nikdy neopustíš a že s ním poneseš všechno dobré i zlé až do smrti?

Nevěsta říká: Ano.

Nebo je možno použít následující formulí:

N, přijímáš **N** za svou manželku a slibuješ, že jí zachováš věrnost v časech dobrých i zlých, ve zdraví i nemoci, v hojnosti i nedostatku, že ji budeš milovat a ctít po celý svůj život, dokud vás smrt nerozdělí?

Ženich říká: Ano.

N, přijímáš **N** za svého manžela a slibuješ, že mu zachováš věrnost v časech dobrých i zlých, ve zdraví i nemoci, v hojnosti i nedostatku, že ho budeš milovat a ctít po celý svůj život, dokud vás smrt nerozdělí?

Nevěsta říká: Ano.

Kněz přijímá vzájemný souhlas a říká: Ať Bůh ve své dobrotě upevní váš slib, který jste vyjádřili před církví, a naplní vás svým požehnáním. **Kněz může položit ruku nebo štólu na spojené ruce manželů a pokračuje:** Co spojil Bůh, ať člověk nerozlučuje.

Nebo: Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův, ten, který už první dvojici lidí spojil manželstvím, ať skrze Krista posiluje, co jste si právě před církví slíbili, a ať vám žehná. Co spojil Bůh, ať člověk nerozlučuje.